C. C. postale. — Esce ogni giovedì mattina.

Posamezna številka 30 stot., stara 50 stot.

»Novi list« izhaja vsak četrtek zjutraj. — Uredništvo in uprava sta v Gorici via Mameli 5; telefon št. 308. — Poduredništvo in podružnica uprave v Trstu via Valdirivo 19/III; telefon št. 39-08. — Uradne ure vsak delavnik od 9. do 12. ure.

Novi list

Naročnina za celo leto 15 L., za pol leta 8 L. Za inozemstvo 30 L. — *Trgovski oglasi* po 1.— L., osmrtnice, poroke, poslana, oglasi denarnih zavodov itd. po 1.50 L. za 1 mm v stolpcu. — *Mali oglasi* po 50 stot. za besedo, najmanj 5 lir.

ŠTEV. 4. V GORICI, ČETRTEK 23. JANUARJA 1930. LETO II.

Tedenski koledar.

24. januarja, petek: Timotej, škof; Evgenij, mučenec; Babila, mučenec. — 25., sobota: Spreobrnjenje Pavlovo. — 26., nedelja: 3. po razglašenju Gospodovem. Polikarp, škof. — 27., ponedeljek: Janez Zlatoust, cerkveni uč.; Leander, škof. — 28., torek: Roger, opat; Egidij in Odorik. — 29., sreda: Frančišek Sal., cerkv. uč. — 30., četrtek: Martina, devica, mučenica; Janez Mil.

V torek dne 28. januarja je mlaj; dež in sneg.

Novice.

Minister Balbo o zrakoplovstvu.

Italijanski minister za zrakoplovstvo Italo Balbo se je izjavil nasproti časnikarjem, da je čudežno, kak razvoj je doseglo zrakoplovstvo v kratki dobi dvajsetih let. Prvi letalci so preleteli v eni uri 14 do 27 km, sedaj znaša največja brzina že skoro 600 kilometrov na uro. Na leto potuje po zraku okrog 1 milijon ljudi. Razvojne možnosti zrakoplovstva so neskončne in si jih ni mogoče predstavljati. Tudi v kmetijstvo, znanstvo, raziskovanje nepoznanih krajev in druge panoge človeškega znanja bo zrakoplovstvo globoko poseglo. Minister je mnenja, da bo v prihodnjih dvajsetih letih zrakoplovstvo svet docela preobrazilo.

Razdelitev daril.

Tržaški prefekt je razdelil darila poročencem, ki so se zvezali isti dan ko kraljevič. V Trstu se je poročilo 8. januarja 116 parov, obdarjeni so bili trije: Renato Nordici je dobil 1000 lir, ki jih je dal belgijski konzul, Attilio Bussinelli je dobil perilo za spalno sobo, Giordano Degrassi železno posteljico.

Štirje novi svetniki.

V mesecu juniju bo papež proglasil v cerkvi sv. Petra v Rimu štiri nove svetnike: kardinala Bellarmina, Španko Katarino Thomas, Lucijo Filippini in pa mučenika iz Kanade Ivana De Brebeuf s tovariši.

Za vero.

Na Kitajskem je bilo od l. 1923. dalje umorjenih 22 misijonarjev, med njimi sedem frančiškanov. Lansko leto je bilo ubitih osem.

Kos poje.

Zadnje dneve žvižga v jutranjih urah v gozdiču zraven cerkve sv. Ivana v Gorici kos. Prepeva prav krepko in se radosti pomladi, ki je še ni. Značilen dokaz, kako je letošnja zima mila. Tudi iz Brd doznavamo, da se je ptičje življenje že začelo. Po mnogih krajih pojejo in čebljajo prezgodaj vzdramljene ptičice.

Proti političnim dovtipom.

Glavni tajnik fašizma Turati je imel govor, kjer je odločno obsodil dovtipe in šale o fašizmu. Poudaril je, da se z njimi širi obrekovalna gonja proti stranki. Zato se mora ta razvada brezpogojno odpraviti in razširjevalci dovtipov naj se javijo varnostnim oblastvom.

Daljave se krčijo.

Med Nemčijo in Turčijo hočejo s 1. majem uvesti vsakodnevno zračno zvezo. Z nemške meje bo odplulo letalo v zgodnjih jutranjih urah, v Carigrad bo dospelo okrog 8. ure zvečer. Med potom bo pristalo v Beogradu in Sofiji. Ekspresne pošiljke — letalo bo vozilo tudi pošto — bodo dospele iz Nemčije v Turčijo v 24 urah.

Nov dnevnik.

Nemški listi objavljajo vest, da bo v začetku februarja začel izhajati v Rimu velik katoliški dnevnik. Urejeval ga bo Engelbert Martire. Prej je bil pristaš in poslanec Italijanske ljudske stranke, potem se je od nje odcepil in podpiral politiko vlade.

Lakota.

V Budimpešti, glavnem mestu Madjarske, je precej brezposelnih. V ponedeljek so brezposelni delavci priredili obhod po mestu in vpili pred vladno palačo: »Dajte nam dela in kruha.« Policija na konjih se je zakadila med demonstrante. Popoldne so se brezposelni zopet zbrali, a spet so se razpršili pred konjskimi kopiti. Orožniki so zaprli 28 delavcev.

Upravni deželni odbor.

Goriški prefekt je za l. 1930. takole sestavil upravni deželni odbor za goriško pokrajino:

predsednik: prefekt ali njegov zastopnik; člani: 1. dr. Ast. Fabioli, prefekturni svetnik, 2. dr. Livij Liceni, pref. svetnik, 3. finančni intendant, 4. odv. Di Blas.

Adam v Ljudskem vrtu.

Povedali smo že v eni zadnjih številk, da je na hribu sv. Marka nad Šempetrom pri Gorici hotel 25 letni Tržačan Fantini po vsej sili zmrzniti v kaverni. Pred kratkim so reveža spustili iz bolnišnice. Fant je pa šel v Ljudski vrt in se ondi do nagega slekel ter si mirno v Adamovi obleki ogledoval vrt in cvetlične lehe. K sreči so nekateri vojaki Fantinija spravili v jopič in ga odpeljali v bolnišnico.

Mir v mestu.

V velikih mestih je vse polno hrušča in trušča. Tako je tudi v Trstu. Ni čuda torej, da so mestni živci tudi zavolj tega razdrapani. Zato je mestno županstvo sklenilo, da se bodo vse nove delavnice, ki povzročajo hrušč, smele otvarjati le zunaj mesta. Pa tudi tam bodo smele delati le do osmih zvečer.

Vrtoglave višine.

Francoski letalec Lemoigne se je te dni dvignil s svojim letalom v zrak in dosegel višino 11.500 metrov. S tem je prekosil vsa dosedanja višinska prvenstva. V označeni višini je bilo 60 stopinj mraza.

Z veseljem popravljamo.

V zadnji številki smo posneli po graški »Tagespost«, da je č. g. Ivan Wester, vp. župnik, umrl v častitljivi starosti 91 let v Škofji Loki. Po poročilu, ki smo ga sedaj dobili, je vest neresnična. G. Wester se še čil in zdrav sprehaja po Škofji Loki. Vest bo gotovo razveselila vse njegove številne prijatelje.

Reke naraščajo!

Hvala Bogu, da ne pri nas, marveč v severni Ameriki. Ker je zadnje dni močno deževalo, je ogromni veletok Mississipi s pritoki narastel ter poplavil bregove. Reka je ponekod do štiri kilometre široka. Boje se, da bo letošnja povodenj hujša kot l. 1927.

Tajinstveni pojavi.

V zadnji številki smo pisali o čudnih pojavih v Brezoviku pri Kožbani. Radi točnosti dostavljamo, da se tisto izpodmaknjenje stolice ni pripetilo g. orožniškemu maršalu, marveč neki drugi osebi. Opomniti moramo še to, da so pojavi sedaj docela prenehali.

»Zakaj nisem jaz tisti . . . ?«

Reven delavec je našel v Berlinu na vogalu ulice Unter den Linden dva milijona in pol mark ali deset milijonov lir v bankovcih. Ovoj z bankovci so zgubili uradniki državne blagajne, ko so denar nesli v ministrstvo. Pošteni delavec je denar brž oddal na pristojno mesto in čaka na najdenino. Nemška postava določa, da je treba dati za najdbo večjih svot 1 odstotek najdenine. Potem takem dobi revni delavec 100.000 lir. Toda država pravi, naj mu jih izplačajo uradniki, ki so denar izgubili. Bomo videli, kako bo pravda končala.

16 žrtev letalske nesreče.

V Kaliforniji, v bližini mesta Los Angeles, je treščilo iz višine 60 metrov na tla veliko potniško letalo, na katerem je bilo 14 potnikov in 2 krmarja. Ker se je letalo ob udarcu ob zemljo še vžgalo, je bila vsaka pomoč nemogoča. Ko se je plamen pogasil, so izpod ožganega ogrodja izvlekli 16 mrtvecev, ki so bili do nespoznanja razmesarjeni in opečeni. Med potniki so bili 3 novoporočeni pari.

Dragi kolki.

V Florenci je velika usnjarska trgovina Paoli, ki že več časa ni kolkovala računov, kot je predpisano. Financo je oškodovala za 80.000 lir. Sodnija je obsodila tvrdko na desetkratni znesek 800.000 lir.

Tržaškim nabornikom.

Tržaški občinski načelnik poziva mladeniče letnika 1912., ki so pristojni v Trst, naj se do 31. t. m. zglase v občinskem nabornem uradu, ul. Diaz št. 23-25, da se vpišejo v naborni seznam. Kdor se ne prijavi. bo kaznovan.

Proti papagajski bolezni.

Tržaški občinski načelnik je izdal stroge odredbe za pobijanje papagajske bolezni, ki je umorila v Nemčiji že več družin. Vse papige je treba naznaniti do 31. t. m. občinskemu zdravstvenemu uradu v ulici Pitteri št. 2. Če kupiš ali prodaš papigo, moraš javiti v 3 dneh ime prodajalca, oziroma kupca. Bolezen se pojavi pri papigi z zvijanjem v trebuhu, pri ljudeh z mrzlico in bolečinami v prsih in drobovju. Omenjenemu uradu moraš ustno ali po telefonu (št. 49-30.) vsak tak slučaj naznaniti.

Ne skakaj na tramvaj!

V petek zjutraj je mesarski pomočnik, 23-letni Josip Gojtan, skočil na škedenjski tramvaj, ko se je ta že pomikal proti drugemu predoru. Komaj je zgrabil za držaje, je že telebnil vznak na tla. Razbil si je lobanjo in na mestu izdihnil.

Rusko žito.

V prvih dneh tega leta se je nepričakovano pojavilo na evropskih trgih rusko žito po zelo znižanih cenah. Doslej so Rusi sklenili 4 velike kupčije: dve z Anglijo (3000 kvintalov), eno s Francijo in eno z Italijo. To se zdi čudno, ko Rusija nima dovolj žita niti za lastne potrebe. Strokovnjaki sodijo, da prodajajo Rusi žito zato, ker potrebujejo tuj denar. Drugi pa pravijo, da hočejo Rusi z nizkimi ponudbami znižati sedanje cene pšenice na svetovnem trgu in nakupiti nato v ugodnem trenutku toliko pšenice, kolikor je Rusija potrebuje.

Novo odposlanstvo.

Pred par dnevi je bilo v Beogradu odposlanstvo 500 hrvatskih kmetov iz okolice Zagreba in Siska. Vodila sta ga Tomo Radić, brat pokojnega voditelja Štefana, in bivši poslanec Ivo Radić. Hrvatski kmetje so bili sprejeti od kralja, kateremu so se poklonili in ga zaprosili, da smejo postaviti v Sisku spomenik kralju Petru. Kralj se je odposlanstvu zahvalil, obljubil, da bo vlada z vnemo skrbela za povzdigo kmetijstva in vedno vpoštevala enakopravnost vseh Jugoslovanov.

Zgodnja pomlad.

Ker je bilo lani mrazu na pretege, nas hoče letošnja zima odškodovati s toplimi dnevi. Narava se je kar zmotila. Smo sredi zime, pa že nam pišejo o trobenticah in zvončkih. Še bolj čudno pa je, da je na posestvu g. Šfiligoja v Medani jablana pognala že zarod. Kdor ne verjame, si lahko pride ogledat dva vršička v naše uredništvo. Vendar pa kmet s skrbjo gleda te prezgodnje spomladanske poganjke, ki jih bo lahko februarski mraz stisnil.

Proti razgrajačem.

Znano je, da po raznih državnih zbornicah večkrat divje razgrajajo in se tudi pretepajo. Zato so v nemškem državnem zboru sedaj sprejeli zakon, da sme predsednik vsakemu razgrajaču prepovedati za 30 sej vstop v dvorano. Če se nemirnež noče pokoriti, ga lahko obsodi še za 30 sej. Kaznovanemu poslancu vzamejo za ta čas dnevnice in prosto vožnjo po železnicah.

Dobri pivci.

V Mariboru so l. 1929. popili raznih alkoholnih pijač (vina, piva in žganja) za 4 milijone 3 stotisoč dinarjev, skoro za poldrugi milijon lir. Koliko denarja spravimo po grlu!

Za združenje Cerkva.

V goriški stolnici se vrše od 18. do 26. t. m. propovedi o združenju katoliške in pravoslavne cerkve. Govori italijanski jezuit p. Gisman vsak četrtek ob 6. uri, v nedeljo pa ob štirih.

Lakota na Kitajskem.

Radi slabih letin in neobičajno ostre zime vlada na Kitajskem veliko pomanjkanje živil in je zato izbruhnila strašna lakota. Doslej je zahtevala že nad 2 milijona žrtev. V pojasnilo teh velikih številk dostavljamo, da ima Kitajska okrog 400 milijonov prebivalcev, torej več ko vsa Evropa.

Podivjanost mladine.

V bližini mesta Greiz na Saksonskem v Nemčiji sta se sprla 18 letni delavec in 15 letni vajenec Reinhold. Med prepirom je vajenec potegnil nož in je starejšega prijatelja z enim sunkom usmrtil. Potem je zbežal, a oblastvo ga je kmalu prijelo.

Olje mesto slanine.

Da se pospeši obdelava oljčnih nasadov, je vojni minister odločil, naj se v bodoče pri vojaški hrani ne uporablja samo slanina kot zabela, temveč deloma tudi oljčno olje. Upajo, da se bo s tem prodaja oljčnega olja, ki je sedaj v zastoju, močno dvignila.

Šahovske tekme.

V S. Remo ob krasni obali Ligurije v sev. Italiji se vršijo te dni šahovske tekme. Na nekrvavem mejdanu so se srečali največji svetovni mojstri šaha, kakor svetovni prvak Aljehin, Rus Bogoljubov, Italijan Romy in Slovenec Vidmar, ki se je pravkar vrnil od neke druge mednarodne tekme, kjer je dobil drugo darilo.

Pazi na osebne izkaznice!

V Turinu so zaprli delavca Jožeta Friedmanna, češ da je kradel delavcem obleke in listnice, medtem ko so delali in puščali obleko na žebljih. Friedmann je bil znan kot pošten človek. Toda kljub dobremu glasu in zatrjevanju, da je nedolžen, je šel pod ključ. Šele čez par dni se je izkazalo, da je Friedmann izgubil osebne izkaznice, ki si jih je prilastil neki Sardinec, da je pod poštenjakovim imenom kradel in sleparil.

Grozilna pisma.

Goriška kvestura dobiva že par dni pisma, katere pošilja neznanec raznim bogatim meščanom. Neznanec tirja od njih po 50.000 lir, sicer, pravi, se jim bo huda godila. Samo da se ne bo njemu.

Desetletnica.

V Združenih državah ameriških so pred 10 leti uvedli prepoved točenja alkoholnih pijač. Časopisje se ob priliki te desetletnice bavi obširno s to prepovedjo. Prijatelji alkohola z ostrimi dokazi pobijajo zakon, protialkoholisti ga seveda dvigajo v nebesa. Tudi v državnem zboru se vrši o tem razprava. Po trditvi vinopivcev je uvedba zakona stala državo 3.400 milijonov dolarjev. Vodopivci seveda dokazujejo, kako silne prihranke je v drugih ozirih prinesel protialkoholni zakon narodnemu gospodarstvu.

Avstrijski fašisti.

Pred par dnevi je bila na Dunaju ustanovljena »Avstrijska fašistovska stranka«. Policija je ustanovitev in program stranke vzela na znanje. Predsednik Leo Rösler je bil prej tajnik hajmverovcev.

Dva časnikarja šla v samostan.

Dva italijanska časnikarja Hektor Libri in Egidij Allegri sta šla v samostan. Prvi je postal benediktinec v slovečem samostanu Montecassino, drugi je šel med dominikance v Bolonjo.

Španski želodci.

Španski samodržec Primo de Rivera je napisal članek, v katerem očita svojim bogatim rojakom, da preveč in prepogosto jejo. Radi tega ne pride služinčad nikoli do počitka in so uslužbenci že naravnost sužnji. Drugod so začeli skromneje živeti, v Španiji pa porabijo vedno več. Zajutrek je sicer skromen, za kosilo pride na mizo pa že 4 do 5 vrst jedil; večerja je še obilnejša. Vmes je ob petih popoldanka, kjer povžijejo: pecivo, čaj, mrzlo meso, vino in likerje.

Volkovi v bližini Rima.

V Roccagiovine, ki leži v hribovju blizu Rima, so se pojavile tolpe volkov. Radi visokega snega, ki je zapadel na višjih vrhovih, so zveri ostale brez živeža in so vse lačne vdrle proti nižavi. Tam so očistile več kokošnjakov in ovčjih staj. Skupine lovcev so že odšle na lov na nevarne goste in jih nekaj tudi že postrelile.

Grozna nemarnost.

V Atenah, glavnem mestu Grčije, je bolnišnica za očesne bolezni, kjer je bilo nastanjenih 40 otrok. V istih prostorih so prej ležali bolniki z nalezljivimi boleznimi. Po strašni nemarnosti je bolniško osebje obvezalo vnete oči otrok z okuženimi obvezami prejšnjih bolnikov in v par dneh so bil vsi otroci — slepi.

S severa na jug.

O čemer so znanstveniki že davno sanjali, to se je zgodilo te dni. Sovjetska brezžična brzojavna postaja na zemlji Franca Jožefa, torej na skrajnem severu, je govorila potom radija z admiralom Byrdom, ki raziskuje južni tečaj. Res, človeškemu umu ni mej!

NOBENE ŠTEVILKE

ne dobiš več, če ne poravnaš naročnine za »Novi list« do 29. t. m.. Požuri se z nakazilom!

Kako je s politiko.

Verska politika Sovjetske Rusije.

»Novi list« je že parkrat sporočil, kako se ruski boljševiki trdovratno in ostro bore proti veri. Pisal je, da so letos zaprli par sto cerkva, sneli mnogo zvonov in odpravili božič. Da bodo naši čitatelji imeli jasno sliko o verski politiki boljševizma, naj sledi nastopni pregled.

Socialna demokracija je od svoje ustanovitve proglašala načelo, da je vera zasebna zadeva njenih pristašev, v katero se ona ne vtikuje. Kdor hoče biti veren, naj bo, glavno je, da sprejme protikapitalistični program stranke. Tretja internacionala je to socialno-demokratsko načelo zavrgla in obsodila. V knjigi »A B C komunizma«, ki sta jo Buharin in Preobraženskij napisala po nalogu stranke, čitamo v 89. členu: — Marsikateri slabi komunisti mislijo tako-le: »Vera me ne ovira, da sem komunist; jaz verujem ravno tako v Boga kakor v komunizem. Moja vera v Boga me ne ovira, da se borim za stvar proletarske revolucije. —

Tako mišljenje je do temelja pogrešeno. Vera in komunizem sta nezdružljiva.

Tako pišeta Buharin in Preobraženskij. V 13. členu strankinega programa je pa rečeno, da mora vsak pristaš dejansko sodelovati pri iztrebljenju vere.

Doslej je bilo nemogoče prepričati voditelje 3. internacionale, da bi dali svojim pristašem svobodo verskega prepričanja. Na shodih, ki jih imajo boljševiki v Rusiji, se pogostoma oglašajo delavci in delavke in rečejo: »Mi se strinjamo z vami v vseh točkah programa, toda pustite pri miru Boga in vero«. Ravnotako je eden izmed voditeljev švedskih komunistov M. Khelgund poudarjal pred par leti v listu Politiken, da je po mnenju njegove stranke prva stvar borba proti kapitalizmu in ne boj proti nebesom. Prav lahko je kdo pristaš komunistične ideje in veruje obenem v Boga.

Khelgundovo mišljenje je pravilno. Zakaj komunizem je nauk o gospodarski in socialni organizaciji družbe in nima kot tak z vero prav nič opraviti. Kljub temu je Khelgund dobil iz Moskve zelo oster ukor. Naznanili so mu, da kdor veruje v Boga, ne spada v komunistično stranko. Vsak komunist mora biti ateist, to je brezverec.

Da bodo bravci spoznali, kako nepopustljivi so v verskih rečeh boljševiki, navedemo še tale slučaj. Znani pisatelj Maksim Gorki, ki je bil sicer Leninov prijatelj, je v nekem spisu priznal, da je resnično, iz globine človeške duše izvirajoče iskanje Boga opravičeno. To je bilo Leninu dovolj, da je poslal Gorkemu razjarjeno pismo, kjer ga je neusmiljeno oštel. »Vsaka verska ideja« — pravi tu Lenin — »vsaka ideja o Bogu je neizrekljiva podlost, vsak človek, ki se peča z Bogom, pljuje na samega sebe...«

Bog — kapitalist.

Odkod to protiversko mišljenje komunistov? Vera je po mnenju boljševikov izmišljotina vladajočih slojev. Kakor žive na tem svetu cesarji in kralji z ministri in nepreglednim številom uradnikov, ki tlačijo in izmozgavajo ljudstvo, tako sedi tudi v nebesih mogočni vladar Bog, okoli njega stoje veliki svetniki ministri in nešteta krdela angelov.. Kakor mažeš v državi uradnike, tako moraš tudi svetnike podkupiti s svečo, drugače so hudi in ne nesejo prošnje do najvišjega oblastva, to je k Bogu. Vera ni nič drugega nego slika ognusnih razmer kapitalistične družbe. Kakor na svetu tako so tudi v nebesih taki, ki ukazujejo in vladajo, in taki, ki morajo slušati in služiti. Vera uči ljudi potrpežljivosti, ponižnosti, pokorščine in jih tolaži s boljšim življenjem na onem svetu. Oblastniki in kapitalisti tako ljudstvo najlaže tlačijo in izkoriščajo. »Vera« — je pisal Lenin — »je opij (strup) za ljudstvo, je nekako duševno žganje, ki pripravi sužnje kapitalizma do tega, da poteptajo svojo človeško podobo in svoje zahteve po dostojnem življenju v prah... Moderni delavec bo vrgel verske predsodke z zaničevanjem od sebe, pustil nebesa farjem in meščanskim pobožnjakom, sam si bo pa skušal izvojevati boljše življenje na tem svetu.«

Sovraštvo proti veri prihaja torej od tega, ker vidijo boljševiki v njej sredstvo za iskoriščanje ljudstva, to se pravi nekako orožje v rokah kapitalistov. Ti komunistični nazori o veri so sicer skrajno površni, plehki in nespametni, povzročili pa so v družabnem življenju ruskega naroda že danes neprecenljivo škodo.

Otroci lastnina države.

Prva stvar, ki so jo boljševiki po revoluciji izvršili, je bila ločitev Cerkve od države. To bi samo na sebi ne pomenilo mnogo, ako bi se ločitev izpeljala na pravičen in pošten način. Tudi v Združenih državah Severne Amerike je Cerkev ločena od države, pa so katoličani in protestanti popolnoma svobodni, njih cerkvene organizacije se dobro, samostojno razvijajo. Ločitev v Sovjetski Rusiji je pa bila samo v tem, da je država ločila Cerkev od njenega premoženja. »Cerkvi« — pišeta Buharin in Preobraženskij — »so bila odvzeta vsa posestva in izročena delovnim množicam (to se pravi državi, oziroma vladi, uredništvo). Cerkev je zgubila vse dohodke, ki jih je dobivala pod carizmom in prejemala nemoteno tudi pod vlado »socialista« Kerenskega«.

Vero so proglasili za zasebno zadevo posameznega državljana. Člani komunistične stranke morajo pa biti, kakor smo zgoraj že povedali, brezverci.

Kljub temu da je vera zasebna, torej prosta zadeva državljanov, se v šoli vendar ne sme poučevati verouk, čeprav bi to starši želeli. »Verouk« — pravita Buharin in Preobraženskij — »je bil prej najvažnejši predmet v šoli. Razen obveznega verouka v šoli in obveznega obiskovanja službe božje je Cerkev dosegla še druge stvari. Imela je 30.000 lastnih cerkvenih šol z 1 milijonom učencev.« To je sedaj prenehalo. Kazenski zakonik sovjetske republike določa v 121. členu: »Kdor daje v javnih ali zasebnih šolah mladoletnim osebam verski pouk, se kaznuje na prisilno delo za dobo največ enega leta.«

»Ločitev šole od Cerkve« — nadaljujeta komunistična pisatelja — »je izzvala in izziva proteste nazadnjaških delavcev in kmetov. Mnogi starši pritiskajo, naj se v šoli dovoli verouk kot neobvezen predmet za tiste, ki ga želijo. Proti takim nazadnjaškim poskusom vodi komunistična stranka najodločnejšo borbo. Cerkev bi dobila namreč v tem slučaju priliko, da razširi med mladino verski strup, in sicer skoro v isti meri, kakor je delala pred ločitvijo šole in Cerkve.«

»Proletarska država ne sme v ničemer iti na roko srednjeveškemu duhu. Kar smo naredili na tem polju, je še vse premalo, kajti nevedni starši imajo še vedno polno prostost, da kvarijo z verskimi bajkami duha svojih otrok. Sovjetska vlada pušča odraslim svobodo vesti. Toda ta prostost vesti se spreminja pri starših v svobodo, da smejo zastrupljati dušo svojih otrok z istim opijem, s katerim je Cerkev prej njih same zastrupila. Važna naloga proletarske države je, da osvobodi otroke od nazadnjaških vplivov staršev. Najbolj korenito sredstvo je v tem, da se izvede v polni meri družabna odgoja otrok.« (Otroci se odvzamejo staršem in zredijo v državnih zavodih, uredništvo.)

Komsomol.

»Že prihaja čas« — nadaljujeta pisatelja — »ko je potrebno, da se ne omejimo na to, da preženemo versko propagando iz šole, temveč da preide šola v napad proti verski propagandi v družini, tako da postane duša otrok neobčutljiva za vse one verske bajke, v katere odrasli ljudje še verujejo in jih drže za resnico.«

Iz teh besed se vidi, da smatrajo komunisti otroke za lastnino države ali bolje vlade, in da je naloga šole odtujevati otroke lastnim staršem. Saj pišeta Buharin in Preobraženskij, da »je med 100 materami morda ena ali dve, ki sta sposobni biti vzgojiteljici. Pravica očetov in mater do vzgoje otrok ni s socialističnega stališča utemeljena v ničemer.«

Da bi oblastva odtrgala otroke vplivu družine, mislijo vpeljati obvezne otroške vrtce. Razen tega so ustanovili za mladino posebno organizacijo Komsomol, v katero silijo učence obojega spola. Otrokom skušajo na vse mogoče načine pristuditi vero. Kažejo jim slike, kjer se smešijo svetniki, Kristus in Mati božja. Tako je prinesel neki list sliko ženitovanja v Kani Galileji, kjer deli Kristus gostom »žganje (vodko), ki se ga je naučil delati v Egiptu.« Nekateri svati so pi-

jani, drugi mečejo iz sebe. Dostojnost nam brani, da bi tu naštevali še druge bogokletne slike, ki jih širijo v stotisočih izvodov med odrasle in tudi med šolsko mladino.

Otroke vozijo nadalje v gledališča k predstavam z isto protiversko vsebino. Toda uspehi niso vedno taki, kakor si jih želijo oblastva. Pri mnogih otrokih je uspeh ravno nasproten. Boljševiški pisatelji tožijo, da se kljub šoli probuja in krepi pri številnih učencih versko življenje.

Bog pred sodnijo.

Mnogo denarja in truda trosijo boljševiki za protiversko propagando med odraslimi. Ustanovili so »Društvo brezbožnikov« (ljudi brez Boga, ateistov, ur.), ki ima več tisoč podružnic. Na zadnjem občnem zboru društva, v preteklem poletju, je Buharin trdil, da ima organizacija okroglo 1 milijon članov. Zahteval je, da se protiverska propaganda razširi tudi v inozemstvo, da se ustvari med delavstvom nova brezverska in materialistična zavest.« V Rusiji izdajajo nadalje mnogo časnikov in časopisov z izrazitim brezverskim programom. Najbolj znana sta tednik »Brezbožnik«, ki se tiska v več ko 100.000 izvodih, in mesečnik »Brezbožnik v tovarni«. Tednik ima na naslovni strani Kristusa, Alaha, Jehovo, sv. Duha in Boga očeta, katerim se bliža delavec s kladivom v roki. Zraven bereš te besede: »Strmoglavili smo carje zemlje, sedaj vrzimo s prestola še nebeške. Bog pomagaj!« Boljševiška oblastva so izdala proti veri tudi nepregledno vrsto knjig in knjižic. Zelo značilen je na primer spis M. Rezvuškina, tiskan za mladinske organizacije v državni založbi. To je igra, ki so jo dali prvič na vseučilišču Smedrlov. Dejanje se vrši na sodniji. Predsednik sodišča začne: »Otvarjam pravdo proti Bogu. Zločini, ki jih je izvršil Bog ali ki so se izvršili v imenu Boga, so brez števila. Komunistična organizacija je sklenila, da pokliče krivca na odgovor. Sodili pa ne bomo samo Kristusa, temveč tudi Jehovo, Alaha in ostale bogove. Ali so tožitelji in obsojenci prisotni?« — Tu so vse priče, — odgovori sodni sluga — Boga pa ni, ker ga nismo mogli nikjer najti! Nihče nam ni znal povedati njegovega naslova... Zadovoljiti se moramo z njegovimi podobami.

Predsednik pokliče priče: pravoslavnega duhovna rabina, mulaha, kmeta in kmetico. Vsi izjavijo, da Bog živi.

Nato se dvigne državni pravdnik in izjavi: »Mi brezverci trdimo, da Boga ni. Za slučaj pa, da živi, lahko iz svetega pisma dokažemo, da je Bog največji zločinec na svetu: obsodil je človeški rod k trpljenju in ljudje ga zastonj prosijo milosti. Da je ljudstvo podjarmljeno od kapitala, se ima zahvaliti Bogu. On je hotel, da se del človeštva masti na pojedinah, medtem ko drugi del trpi lakoto in mraz.«

Konec igre je ta, da bi se Bog v imenu Zveze sovjetskih republik moral obsoditi na smrt, a ker ga ni, se postavijo na zatožno klop priče. Vendar se kazen tudi njim spregleda.

S takimi normi stvarmi polnijo danes glave ruskih visokošolcev, bodočih voditeljev naroda.

Po zadnjih poročilih mislijo ustanoviti v Petrogradu celo delavsko protiversko univerzo.

Preganjanje duhovnov.

Da ruski pravoslavni duhovni ne morejo biti zadovoljni s tem delovanjem sovjetov, je razumljivo. Toda poglavar ruske Cerkve patriarh Tihon je kljub temu izdal 25. septembra 1919. okrožnico, kjer je zaukazal vernikom, naj bodo sovjetskim oblastvom poslušni v vsem, kar ne nasprotuje veri in morali. Toda leta 1922. je Tihon prišel v spor z oblastvi, ki so ga vrgla v ječo. Boljševiška vlada se je trudila tudi, da izzove v pravoslavni Cerkvi razkol, kar se ji je žal posrečilo. Ko je Tihon 1925. umrl, je bila Cerkev razcepljena v številne skupine, danes je v popolnih razvalinah. Boljševiki so uporabili v boju proti Cerkvi zvijačnost in po potrebi nasilje. Od 500 škofov, ki so odvisni od metropolita Sergeja, so jih komunisti odvedli v izgnanstvo 70, odstavili so jih 46. Koliko navadnih duhovnov je v ječah ali v Sibiriji, ni mogoče povedati, ker manjkajo podatki. Najbolj strašen kraj pregnanstva je otok Solovetsk, v severni Sibiriji. Zimske noči so dolge in ledeno mrzle, poletje je zelo kratko in hladno. Kraj je tako nezdrav, da je 1926. umrla več ko četrtina prebivalcev. V septembru 1927. je bilo tam konfiniranih 12 škofov in mnogo duhovnov, med temi 18 katoliških. Toda tudi prosti duhovniki nimajo prijetnega življenja. Sovjetska zakonodaja je razdelila prebivalstvo v državljane, ki delajo in take, ki ne delajo. Duhovniki so po postavi ljudje, ki ne delajo. Taki morajo plačevati višje cene za kruh, za sladkor, za meso in vsa živila. Za stanovanje mora odšteti duhovnik 400 od sto več nego delavec. Vlada je naložila takim državljanom tudi še posebne davke. Kdor hoče vztrajati v sovjetski Rusiji v duhovniškem poklicu, mora biti pravi junak.

Brez božiča in velike noči.

Največja novotarija, ki so jo vpeljali v zadnjem času v Rusiji, je novi koledar. Odpravili so sedemdnevni teden in postavili na njegovo mesto petdnevnega. Ravnotako so odpravili vse cerkvene praznike, zbrisali imena svetnikov, preložili novo leto na 1. oktobra in sploh prevrgli celo letno dobo. Posebno ostro so vzeli na piko letošnje božične praznike. Te dni so vse tovarne in vsi uradi delali in delavca, ki ni prišel na božič v službo, so strogo kaznovali. Oblastva so prepovedala tudi prodajanje božičnih dreves in otroških igrač. V bodoče ne bo v Rusiji več ne božiča in ne velike noči, ne binkošti in ne novega leta. S tem hočejo boljševiki izbrisati iz spomina državljanov vsako misel na vero. Mi smo prepričani, da to ne bo držalo. Pač pa se Rusija odtujuje tako zapadnemu svetu, kjer imajo vsi narodi isti koledar in iste praznike. Verska politika komunistov je kratkovidna in nespametna. Komunisti se radi nje ne postavljajo samo v nasprotje z drugimi narodi, temveč tudi z silno večino lastnega ljudstva. Saj priznavata tudi Buharin in Preobraženskij v svoji knjigi, da so množice v verskih stvareh zelo občutljive in da »pridobi Cerkev, če jo preganjajo, v ljudstvu samo novih simpatij«. In res se med Rusi kljub razdrapanosti njihove cerkvene organizacije, versko življenje že obnavlja. Tako poročajo ljudje, ki poznajo razmere.

Da se komunisti kljub temu tako zaslepljeno zaganjajo v versko čustvovanje ruskega naroda, je zelo sumljivo in slabo znamenje. To je dokaz, da režim ni več trden.

Kaj nam pišejo z dežele?

S Pivke.

Šmihel pod Nanosom. — Pri nas je bil neki Brezec Tone. Menil je, da mu že ime daje pravico sekati in prodajati naše breze. Včasih si je za priboljšek izposodil tudi kako kokoš. Toda Bog varuj mu le kaj očitati. Nazadnje se je pa ujel. V Postojni je nekemu sedlarju ukradel kolo. Učenec ga je pa videl in so šli po orožnike. Tone pa na kolo in hajd čez mejo, kjer je že prvi večer osleparil najboljšega prijatelja. Menda so prebrisanega Toneta že prijeli.

Matenja vas. — (Rdeči petelin.) V ponedeljek 13. jan. ob pol osmih zjutraj je iz neznanega vzroka začelo goreti v Andrejasovi hiši. Ker je bila streha slamnata, so plameni naenkrat objeli vse poslopje. Vendar ogenj radi močnih obokov ni prodrl v pritlične prostore. K sreči ni bilo vetrovno, zato se niso vnela sosednja poslopja. Na pomoč je prihitela požarna bramba iz Slavine. Hiša je bila zavarovana. To je najstarejša hiša v občini — stara 300 let. V njej je stanovala vzorna, miroljubna družina brez očeta in matere. Trije bratje, pridni rokodelci, so složno živeli skupaj in sestra jim je gospodinjila. Upamo, da bo v doglednem času iz ruševin vstala nova, lepa stavba.

S Krasa.

Dolenje Ležeče. — (Delo in — zaslužek?) — Na gmajni pod Vremščico se bo spet kmalu razlegal žvenket krampov in lopat. Delo, ki je tam dve leti počivalo, se bo namreč na pomlad nadaljevalo. Tudi dela na divaški postaji še niso končana, a so se morala prekiniti zaradi slabega vremena. Na pomlad bodo bajé začeli graditi tudi novo cesto iz Vrem v Senožeče.

Tomaj. — (Par številk.) — Lani je bilo rojenih 21 farančkov. Dečkov je 12, deklic 9. Smrt je pobrala

11 Tomajcev in 14 Tomajk. Porok je bilo 22. Precej se jih je tudi izselilo v Argentino. V verskem življenju smo napredovali, ker je bilo 3000 obhajil več kot prejšnje leto.

Volčji grad. — Za majhen prostorček prosimo, ker imamo le malo novic. Z novim letom je odstopil cerkovnik. Čakamo drugega. Otvoril se je tudi nov kamnolom. Kamen je prav lep. Da bi bilo tudi zaslužka!

Škocijan pri Divači. — (Po starih sledovih.) — Kačasta steza, ki pelje iz Dolenskih jam, ni tako pusta in mrka, kakor bi se komu zdelo; vsaj za tistega ne, ki od časa do časa prisluhne govorici starih očancev. Tako so mi oni dan pravili, da so imeli »ajdje«, kar pomeni pagani, pod stenami, kjer se začnejo odpirati škocijanska brezdna, svoja grobišča. Brž čas so bili ti »ajdje« stari Slovani, ki so se pozneje pokristjanili. Pa tudi bližnje Gradišče krije v sebi marsikako zgodovinsko zanimivost. O tem pa prihodnjič.

Kopriva. — (Delo v »javah«.) — Iz naše vasi se prav poredkoma oglašamo v »Novem listu«. Letina je bila precej boljša od prejšnjih slabih. Tudi kamnolomi so nam pomogli do zaslužka; še tujci so odnesli precej stotakov iz naše »jave«. V zadnjem času se pa v kamnolomih bolj malo dela, ker kamenje ne leži več na vrhu in dosti težko prideš do njega. Tudi ne gre več v Aleksandrijo, Ameriko in drugam. — Mladina bi se lahko bolj pobrigala za splošno izobrazbo in bi morala biti bolj varčna!

Rodik. — Električna luč nam že sveti. Vode iz vodovoda pa še ne pijemo, ker se je delo preneslo na pomlad. — Upravičenci (jusarji) iz Rodika in Kozine imamo še nekaj na srcu. Lani smo prodali bore nekemu trgovcu iz Sardinije. Za denar smo kupili zvonove in semenski krompir. Letos so bore prodali nekomu, ki je manj plačal. Čemu? Sicer je pa tudi več starih pravic, o katerih bi se jusarji morali pomeniti.

Skopo. — S popravo cerkve sv. Mihaela zdaj čakajo. Ni prave skrbi za božjo čast. Sicer pa tudi ljudje zabljajo na božje nauke, zakaj rojstva vedno nazadujejo. Fantje se ne marajo, a tudi ne morejo poročiti. — Tudi živine je vedno manj; kmalu bomo pleli in ne več orali. — V Skopem bo v kratkem tudi elektrika. Nekateri pravijo, da bodo posestniki z nio na zgubi. Kmet hodi po zimi spat, ko se stemni in bo torej luč svetila le zvezdam in luni.

Sežana. — Dne 12. t. m. je umrl lesni trgovec in bivši občinski svetovalec Ivan Štolfa iz Sežane v 78. letu starosti. Dne 5. t. m. pa je v Šmarju pri Sežani izdihnila 80-letna Katarina Rodica, ki je ležala na postelji 4 leta. — Tudi pri nas so se pred nekaj dnevi pokazale trobentice in zvončki, uničila pa jih je kraška burja, ki pihlja že nekaj dni. — Električna »pelajhtenga« še dobro dela; le včasih je po stranskih klancih in poteh tema kot v rogu, in sicer tako, da zaidejo zaljubljeni snubači v napačne »partone«.

Misliče. — V naših vaseh se je plesna norost tako razvila, da ni nedelje, da ne bi harmonika hreščala zdaj na tem zdaj na onem skednju. — Skrajni čas je tudi, da se kdo zavzame za naše poti. Lani bi marsikateri trgovec prišel k nam, a so ga ceste oplašile.

Iz Benečije.

Podreka. — (Prvi glas.) — Iz Slovenske Benečije se v »Novem listu« malo bere. Zdi se, da mi lista sploh ne poznamo, pa je drugače. Za naprej bomo bolj pridni. Za danes povemo tole novico. Ko so šli nekateri iz Podreke v Prepoto k polnočnici, so najeli potniški avtomobil. Po maši so šli v gostilno se okrepčat; ko so odhajali skozi vrata, so neznanci vsakega posamič zgrabili in ga nabili. Hoteli so tudi avto prebrniti, pa so le šipe pobili.

Iz idrijskega kotla in okolice.

Vsej okolici. — Opozarjamo ponovno na občni zbor Pogrebnega društva, ki se bo vršil prihodnjo nedeljo ob 9. uri v hotelu Didič.

Nov grob. — Umrla je 57-letna zasebnica Katarina Lapajne. N. v m. počiva!

Marof. — V tukajšnjo hiralnico je bilo v letu 1929. sprejetih 15 bolnikov.

Čekovnik. — (Kaj smo?) — Leta 1929. smo pokopali v Idriji 6 mrličev. — Dolgo se že govori in tudi dejansko izvaja, da bomo priključeni k idrijski župniji, uradno pa zadeva še danes ni rešena. Manjka le še potrdila od posvetnih oblastev.

Sp. Idrija. — (Smrt.) — Umrl je vp. rudar in posestnik Martin Močnik. N. v m. p.;

Zadlog. — V najlepši mladeniški dobi, star komaj 20 let, je umrl mehanični pomočnik Ernest Gostiša. Pokojni je bil rodom Idrijčan, tu pa se je s pridnostjo učil bodočega poklica. Blagemu fantu večni pokoj!

Amerika. — (Prememba posesti. — Most. — Luč.) — Najprej povemo, da to ni »dolarska Amerika«, pač pa tista skupina hiš gor nad marovškimi mostom. — Znano gostilno in posestvo Petrič je kupil sin posestnika Svetličiča z Mrzlega vrha. — Obljublja se nam, da se bo prihodnje leto prenovil most čez Idrijco. Res skrajna potreba. — Tudi električna luč, upamo, da bo prihodnje leto speljana iz Sp. Idrije. Korajžen dečko pa je tisti idrijski knap, ki je brez govorenja napravil to, kar so prifarski bogatejši krogi že dolgo delali — v besedi.

Ledine. — (To in ono.) — Pred kratkim smo poročali, da imamo precej snega, toda zadnje dni ga je gorko solnce do dobra odpravilo, akoravno smo v hribu in v januarju. — »Novi list« zlasti sedaj radi prebiramo, skrbeti pa moramo, da ga pri nas še bolj razširimo. Kje pa dobi v naših časih kmet gospodarski nauk, ako ne bo bral tega lista? — Te dni prihaja mesečnik »Družina«! Fantje, dekleta in sploh vsi ljubitelji lepega čtiva, oskrbite si ta krasen list, ki nudi tako lepih povesti, znanstvenih, gospodarskih in raznih drugih novosti, da ga že lahko primerjamo drugim tovrstnim listom.

Iz tržaške okolice.

Barkovlje. — (Kam plovemo?) — Leta 1929. je štela župnija okoli 7.500 duš, krščenih je bilo 45, umrlo 55, v zakonski stan pa je stopilo 38 parov. Pred 25. leti je bilo v naši župniji okoli 2.500 duš in črez 100 krstov.

Sv. Ivan pri Trstu. — (Življenje in smrt.) — Naša fara ga nima kmalu para. Vsaj po deželi ne. Okoli 15.000 faranov nas je. Lani je bilo rojenih 67 detet moškega in ravnotoliko ženskega spola. Otrok je umrlo 19, odraslih pa 82. Neprevidenih je umrlo 33 moških in 17 žensk! Torej le 32 faranov je umrlo spravljenih z Bogom. To je velemesto!

Iz Gor.

Pečine. — (Moderno beračenje. — Naše ceste.) — Že dolgo se nismo oglasili v listu. Naj ne misli kdo, da nas je pustni čas spravil iz ravnotežja. Sicer bi ne bilo čudno, zakoj »kolednikov« je pa že toliko, da so po pravici hudi nanje stari pa tudi mladi. — Vse je postalo »moderno«, zdaj je na vrsti »moderno« beračenje. — Potrebnim in domačinom ne zameramo, vendar kar je preveč, je pa odveč. Tudi »pust« bi moral imeti svoj red. — O naših cestah smo že slišali. Posebno iz Slapa gor je taka, da 1 q težko spelješ s parom konj. Kljub temu pa je pred dnevi skušal priti k nam avto, vozeč zdravnika k bolniku. Pod Ročami se avto ustavi in ne more naprej. Vpreči so morali vola, da je potegnil vozilo iz cestnih grap. Čas bi že bil, da bi se cesta temeljito popravila, ker jo rabi več vasi. K temu bi morali prispevati občina in država, zakaj drugače si bomo hribovci res morali nabaviti letalo, če nočemo biti odrezani od dolincev.

Staro selo. — (Združiti se je treba.) — Nekateri posestniki so začeli kopati jarke za izsuševanje močvirnatih zemljišč v našem »blatu«. Toda lastniki bi se morali združiti in skopati jarke čez več zemljišč do struge Idrije. — Naša cerkvena ura že par mesecev počiva. Baje so strohnele vrvi za uteži.

Gabrije pri Tolminu. — (Posmrt v tujini.) — Pred kratkim smo dobili poročilo iz Avstrije, da se je smrtno ponesrečil naš domačin Anton Gaberščik. Star je bil 50 let. Namesto sreče je v tujini našel smrt.

Tolmin. — (Smrt.) — V sredo 15. t. m. je v nekem švicarskem zdravilišču umrla Lenka Devetakova. Šla je iskat zdravja, pa je kar nenadoma umrla. Pogreb je bil v ponedeljek popoldne v Tolminu. Naj lahko počiva v domači zemlji! Preostalim naše sožalje.

Kanal. — (V cvetu let...) — V mestu Forlì, kjer si je iskala zdravja pri sestri, je preminula v soboto gdčna Anica Logarjeva iz našega trga. Njena prezgodnja smrt bo vsakega Ka-

nalca, ki jo je poznal, presenetila. Saj smo jo bili vajeni videti vedno veselo in zadovoljno. Po smrti matere je pa postala nenavadno mirna in njeno že itak zrahljano zdravje se je vedno bolj slabšalo, dokler ni te dni zaspala v Gospodu. — Pokoj njeni duši, preostalim naše iskreno sožalje.

Cerkno. — (K r o j n i t e č a j.) — Dne 10. februarja se bo vršil tukaj krojni tečaj za krojače, šivilje in nešivilje. Poučevali bodo tudi modeliranje vsakovrstnih modernih ženskih oblek. Prijave sprejema krojaški mojster Franc Mezek v Cerknem št. 90, ali pa Ernest Krapež v Vipavi, ki bo vodil tečaj.

Iz Kanalske doline.

Sv. Višarje. — (O p o m i n t u r i s t o m.) — Pred kratkim so zopet ulomili v eno izmed cerkvenih hiš na Višarjah. Zato naznanjamo, čeprav so gori tozadevni napisi, da sta za turiste vedno odprti dve sobi v najspodnejši hiši, do katerih prideš po zunanjih stopnicah. Tam je tudi peč in nekaj slame. — Omembe vredno je, da je bila med božičem in novim letom gori sv. maša.

Iz Vipavske doline.

Šempas. — (O p o m i n i.) — Bilo je v navadi, da so naši fantje med mašo cerkev od zunaj podpirali. Na Silvestrovo, na naš shod, pa tega ni bilo. Da bi le tako ostalo. Treba je pa tudi dekletom reči, naj bodo v cerkvi bolj dostojne. Med povzdigovanjem naj pokleknejo, ne pa počepajo, kot da bi zajca čakale. — Naša mlekarna je začasno v pokoju. Morda o priliki kaj več o tem spregovorimo.

Podkraj. — (K r e p k i g o z d a r j i). — Od nas svet le redko kdaj kaj zve. Kako bi, ko smo pa ves dan v črnem gozdu, da nas les preživi, ker nas naša majhna polja ne morejo. Pa vendar smo krepek rod. Saj je za praznike dobilo par družin nagrade, ker imajo dosti otrok.

Šturije. — (D e l o v p r e d i l n i c i.) — 12. t. m. smo imeli cerkveno slovesnost. Marijina družba si je nabavila nov kip Srca Jezusovega. — Ajdovska predilnica že več časa ne obratuje redno. Posledice se že čutijo. Za nekatere je pa zdravilno, ker ne bodo porabili zaslužka že 14 prej, nego ga prejmejo.

Velike Žablje. — (S m r t.) — Dne 9. t. m. je podlegla težki operaciji v goriški bolnišnici Anica Merkljeva v mladosti osemnajst let. Pokojna je čutila in z gotovostjo zatrjevala bližnjo smrt. Vzlic temu je bila do zadnjega vedno vesela in Bogu popolnoma vdana. Da je bila vzor dekle, je dokazal lepi pogreb. Domači pevci so ji zapeli pred hišo in na pokopališču. Milka Ceketova ji je ob grobu ganljivo govorila.

Planina pri Vipavi. — (Š t e v i l k e i n d r u g o.) — V letu 1929. smo imeli 21 mrličev (13), številke v oklepaju so iz leta 1928. Rojenih 22 (27). Poročenih 9 (5) parov. Izredna zima je mnogim prestrigla nit življenja. Električna napeljava po naših vaseh vzbuja splošno zanimanje. Upamo, da odstranimo v enem letu vse smrdeče petrolejke.

V podružni cerkvi sv. Marjete sta sklenila dne 11. t. m. življensko zvezo gdč. Ema Poljšakova iz Dolenj in g. Franc Čermelj iz Gorenj pri Ajdovščini. Vrlemu paru želimo mnogo sreče in zadovoljnosti! — Glavna pot, ki nas veže s svetom, (tako imenovana »cegonca«) je podobna razritemu potoku. Vse kaže, da se nihče za popravo ne zanima.

Vitovlje. — (S m r t.) — 15. januarja je umrl 71-letni Anton Ipavec. Rajnik, ki je bil skrben gospodar, zapušča vdovo s sedmimi hčerami in dvema sinovoma. N. p. v m.!

Prvačina. — V ponedeljek 13. t. m. zjutraj se je razširila pretresljiva novica, da je 29-letni mladenič Jožef Vodopivec, ki je bolehal nekaj časa na možganih, odšel iz življenja. Pokojnikovi starši so upali, da bo ozdravel doma, pa so sedaj težko zadeti, ko so izgubili edinega sina. Pogreb se je vršil v torek popoldne. Naš cerkveni mešani zbor je zapel pred hišo, v cerkvi in na grobu pretresljive žalostinke. Rajnemu naj sveti večna luč!

Zalošče. — (O p a s i l o. - O g e n j.) — V naši cerkvici imamo že zdavna v nedeljo po sv. treh kraljih opasilo. Pomagali so tudi dornberški pevci. — 11. januarja je pogorela hiša g. Antona Polšaka. Škode je kakih 18.000 lir. Dobro je, da so ljudje prišli ob pravem času pomagat ter so nekaj premičnin rešili.

Iz Reške doline.

Trnovo. — (K r o n i k a.) — Mnogo bi se lahko napisalo o naši fari. Za danes samo par vrstic iz zgodovine naše župnije. — V preteklem letu smo imeli 137 novorojenčkov, pa tudi smrtna kosa je pridno pela in zahtevala 117 žrtev. Med temi jih je umrlo pet daleč od svojih dragih. V Gorici je sklenil svoje lepo, a skrito življenje naš nepozabni mons. dr. Ličan. Tam v švicarskih gorah je odšla med smrtne svate blaga gospa in zgledna mati Vida Tomšičeva iz Bistrice. V Trstu je umrla Ivana Janežičeva iz Dobropolj. V južni Italiji je umrl kot žrtev poklica železničar Anton Čeligoj. Najbolj pa nas je pretresla smrt mladeniča Antona Ličana, zrakoplovca. Dan pred smrtjo je še pohitel, kot bi slutil bližajočo se smrt, med svoje drage in jim iz letala pošiljal »zadnje pozdrave«. Naslednji dan se je na poletu smrtno ponesrečil in sklenil mlado življenje. — Meseca septembra so naši zvonovi radostno prepevali novomašni spev gospodu Milanu Grlju iz Trnovega. Porok je bilo 33. Med temi omenimo poroko našega novega doktorja g. Franca Baša. Naše neveste naj bi posnemale lep zgled njegove gospé Zore, ki niti med slavljem ni pozabila rajnkih, temveč nesla lep šopek na grob svojega očeta. Koliko novoporočencev iz leta 1929. že ponavlja tisto žalostno: »Sem se oženil, se kesam....!« Dekleta bodite pametna in ne sklepajte nepremišljenih zakonov. Devičice, noričice, vi fantom vse verjamete. Pravijo, da so se Harijci odpovedali staremu patronu sv. Štefanu in izvolili za ta »kšeft« križni četrtek, da se bodo lahko nemoteno vrteli na dan sv. Štefana. Harijci, ali je res? Vendar pa vsa čast vam, da ste nekdaj slavni trnovski dekaniji »posodili župnika«, kot se radi sami postavite.

Ostrožno brdo. — (O p o m i n f a n t o m.) — Še ni pretekel mesec po bo..., pa smo imeli že tri plese. Fantje menijo, da pokažejo s tem veliko omiko. Ko pa gredo k vojakom ali v tujino, ne znajo niti prav naslova napisati. Fantje, manj norenja, pa časopis ali knjigo v roke. — Dobili smo tudi nove zvonove. Prav želeli smo si jih!

Iz goriške okolice.

Podgora. — (»K o z j e r e j c i«. — U z m o v i č i.) — V zadnjem »Novem listu« sem čital, da imamo ptičke, ki jih bo treba povabiti na »fruštek« k občinskemu sodniku, ker kradejo drva po gozdovih na Kalvariji. Tem tičem bi pa morali pridružiti še nekatere »kozjerejce«. Nekateri nimajo pedi zemlje, redijo eno in tudi več koz, za katere začnejo takoj na pomlad, ko grmičevje ozeleni, kar od kraja vejevje lomiti. — V soboto ob treh zjutraj so neznani uzmoviči okradli Juretiča. Prikrajšali so ga za 1 hlače, 4 nove srajce, 2 rjuhi in 10 metrov platna. Skupno je za okoli 150 L škode. Bili so še na obiskih pri šestih družinah. Nekaterim so popili mleko, enemu so pojedli skuhano polenovko, klobase i. t. d. Potem so se odpravili k počitku, toda mislim, da ne k stalnemu.

Vogersko. — (»F e j s t« f a n t j e.) — Na praznik sv. treh kraljev so se nekateri fentje med seboj birmali. Potem so po vasi razsajali in tako kleli, da se je kar bliskalo. — Pretekli teden je bil nabor. Zvečer je škripala harmonika, ko je pa prišel čas za to, so si jih začeli dajati po glavah, da je kri tekla. — Vinska kupčija gre bolj počasi. Vendar smo ga že dve tretjini oddali. Cena je bila od 1.50 do 1.65 lir.

Miren. — V petek 17. t. m. smo spremili k večnemu počitku 34-letnega Josipa Pelicona, ki je zapustil prileten starše, ženo in tri otroke. Bolan je bil samo 3 dni, zato je njegova nepričakovana smrt toliko bolj pretresla vse, ki so dobrega in pridnega moža poznali. Veliko število udeležencev pri pogrebu je pričalo o priljubljenosti rajnkega. Spoštovani družini Ivana Pelicona naše iskreno sožalje! Tebi, dragi Pepič, pa naj sveti večna luč!

Iz Istre.

Cezarji pri Kopru. — (P o n o č n j a š t v o.) — Dosti se jih je že izselilo od nas. Pa še se nekateri odpravljajo. Da bi vsaj zginili tudi tisti ponočnjaki, ki cele noči ne dajo miru in celo kokoši kradejo.

Kubed. — (Novice.) — Za božič smo imeli le eno sv. mašo, ker mora naš župnik poleg svoje, opravljati še dve drugi fari. Število faranov je zrastlo za 13 oseb, ker se jih je rodilo 33, umrlo pa 20. Dvanajst parov se je vzelo. — Pri nas je par tako strastnih igralcev, da jim niso dovolj večeri v krčmi, marveč gredo v kako hišo nadaljevat igro kar po celo noč. — Pri nas se štejemo za napredne, pa še napajališča za živino nimamo. Dobro bi bilo kaj ukreniti. Zadovoljni bi bili občinarji, ko bi dobili malo vpogleda v občinske račune.

Škofije. — (Vinske cene.) — »Osmice« se odpirajo. Gostilničarji se jezijo, a kako naj drugače stočimo vino? Krčmarji ga hočejo plačevati kar po 1 liro. Zato ima krčmar pri vinu dosti več zaslužka kot pa kmet, ki tudi potrebuje denar.

Iz Brd.

Števerjan. — (Števerjanske novice.) — Malo kasno je, a vendar potrebno, da se zahvalimo našim pevcem, ki so nam za praznike tako lepo prepevali in priredili za praznike kar koncert v cerkvi. Pomagali so tudi vrli basisti iz Cerovega. Posebna zahvala g. organistu Alešu. — Malo slabše kot mi so obhajali svete praznike tisti lovci, ki se niti tedaj niso mogli vzdržati, da ne bi streljali. — Vino prodajamo počasi. Gorjani ga ne vzamejo dosti, češ da je premočno. Mi jim pa pravimo, da so oni prešibki. Kakšne so naše poti, že veste. — Tudi kaka nesreča se še pripeti. Posestnika Mačus in Markočič sta kopala nov vinograd. Med kopanjem je Markočič udaril po skritem šrapnelu, ki se je razpočil in odnesel Mačusu levo roko v zapestju, Markočiča pa je ranil na več mestih. — Posestnik Štefan Maraž je zabijal v svislih žeblje za svinjino. Pri tem mu je lestev spodrsnila in mož je treščil z glavo tako močno ob pod, da si je pretresel možgane.

Fojana. — Dne 14. t. m. smo pokopali vrlega in uglednega moža Antona Juriča; 69 let njegovega življenja je bilo polnih dela. Bil je tudi več let cerkovnik. Naj uživa zasluženo plačilo!

Okno v svet.

Konec konference v Haagu.

Po petnajstdnevnih utrudljivih in večrat zelo burnih razpravah so zastopniki velesil, male antante in Avstrije, Bolgarije ter Ogrske podpisali v Haagu sporazum. Rešili so dve veliki vprašanji: nemško vojno odškodnino, kakor jo definitivno urejuje Youngov plačilni načrt, in pa vojno odškodnino Avstrije, Ogrske in Bolgarije, to se pravi tako zvane vzhodne reparacije. Največje težave so povzročala pogajanja z Ogri, saj je še zadnjič bilo skoro gotovo, da se vse razbije in da mala antanta ne podpiše pogodbe. Da so še v zadnjem trentku našli ugodno rešitev, je važno in razveseljivo. Pogodbe, ki so jih v ponedeljek 20. januarja podpisali v Haagu, pomenijo likvidacijo svetovne vojne na gospodarskem in finančnem polju. To je po podpisu pogodbe v Locarnu največji politični dogodek v političnem življenju Evrope.

Avstrijska Kmečka bramba.

»Novi list« je že obširno pisal o oboroženi organizaciji »hajmverovcev«, ki se bore v Avstriji proti socialnim demokratom in so izsilili novo ustavo. Njih nameni merijo pač še višje. Polastili bi se radi vlade, proglasili diktaturo. Socialna demokracija se bori proti tej nevarnosti z vsemi močmi: v časopisju, na shodih, v parlamentu in tudi z lastno oboroženo organizacijo »Republikansko obrambno zvezo«. To drži pripravljeno za slučaj, da bi hajmverovci hoteli na Dunaj. Toda tudi med dosedanjimi prijatelji hajmverovcev je mnogo nasprotnikov diktature. Tako je notranji minister Schumy, voditelj kmečke stranke, večkrat javno poudaril, da mora Avstrija ostati demokratična in da bo demokracijo branil do zadnjega. Zato je vodstvo hajmverovcev ministra Schumyja vrglo meseca decembra iz organizacije in ž njim več njegovih somišljenikov. Kmečki zvezi na Koroškem in Štajerskem sta se takoj postavili na stran ministra in tako je prišlo do glavnega spora med agrarno stranko in hajmverovci. Agrarci so pa tudi ustanovili lastno oboroženo organizacijo, ki se imenuje Kmečka bramba. Ustanovni občni zbor se je vršil v petek 17. januarja na Dunaju. Ker so hajmverovci po večini kmečki fantje, jih bo mnogo prešlo v novo organizacijo. Socialni demokratje trde, da pomeni Kmečka bramba za hajmverovce velik poraz. Na vsak način bo ta razkol meščanstvo oslabil in utrdil položaj socialistov.

Sedaj so torej v Avstriji poleg državne vojske še tri: hajmverovci, Republikanska obrambna zveza in Kmečka bramba. To ni zdrav pojav za moderno državo.

Tudi v Romuniji.

Romunska narodna kmetska stranka je ustanovila, kakor smo že pisali, bojno organizacijo Vojnici. Poročila govore, da se člani oborožujejo in uvrščajo v vojaške enote. Kakor v Avstriji tako so tudi v Romuniji stranke začele ustanavljati lastne vojske. Za Vojnike je dal misel vodja romunskih kmetov Maniu. Njegov načrt je jasen: sedanjo vladno oblast kmečke stranke bi rad naslonil tudi na oboroženo silo svojih pristašev, tako da bi mu je liberalna opozicija ne mogla več iztrgati. Romunski liberalci protestirajo v svojem glasilu »Victorul«, da vladna oblastva podpirajo Vojnike in da se zaprisegovanje bojnih oddelkov vrši v cerkvah. Zgražajo se, da je Maniu kot načelnik vlade in minister vojske obenem predsednik Vojnikov. Liberalci trde, da vodi vse to v meščansko vojno, in pozivajo krono, naj poseže vmes, ker si bo moralo sicer ljudstvo samo pomagati in braniti na lastno pest državne koristi. Obenem beremo, da je tudi liberalna opozicija že začela organizirati oborožene oddelke. Ni izključeno, da bodo nastale tudi v Romuniji tri armade: državna, Vojnici in liberalna. Res čudno se razvija povojno politično življenje.

Začetek pomorskega zborovanja

V torek 21. januarja so v Londonu otvorili zborovanje petih največjih pomorskih držav z namenom, da bi omejili oboroževanje na morju. Otvoritev se je vršila v angleškem parlamentu in je bila zelo slovesna. V posebni dvorani so se odposlanci posedli, da se ob prihodu kralja Jurija V. vzdignejo. Kralj je prečital pozdravni govor, kjer je poudaril, da se mora pomorsko tekmovanje ustaviti, ker pride sicer na človeštvo nova vojna nevarnost. Ko je nehal brati, mu ni nihče ploskal; med grobno tišino se je oddaljil iz dvorane. Taka je angleška navada. Nato so odposlanci sedli in izvolili prvega angleškega ministra Mac Donalda za predsednika konference. Sledili so pozdravni govori posameznih zastopnikov po abecednem redu držav. Besede so bile zelo kratke. Tako je govor japonskega zunanjega ministra Wakatsukija trajal točno 2 minuti. Tardieu je bil zelo previden in povedal samo, da prinaša Francija na zborovanje svojo dobro voljo. Vezal se ni na nobeno stran. Zastopnik Italije zunanji minister Grandi je rekel, da je Mussolini izdelal Italijanom obsežen načrt dela, ki ga morejo izvršiti samo v dolgi dobi miru. Zato potrebuje Italija urejeno in mirno Evropo. Pomorsko zborovanje ne sme oboroževanje samo omejiti, temveč tudi znižati. Italija je pripravljena taka stremljenja na vso moč podpirati.

Grandijev govor je trajal 16 minut in so ga pozorno poslušali, ker je Grandi mlad in fašistovski minister, ki se je pojavil na mednarodnem zborovanju. Vse govore so napeljali na radio, tako da so se slišali istočasno v Ameriki, na Japonskem, v južni Afriki in v ostalih deželah sveta.

Ne pretiravaj!

Menda je danes že v vsakega od nas prišla navada, da pretirava. To pa čisto nehote in podzavestno. Ali pove več, kot je res, ali pa premalo. Deloma je temu krivo moderno življenje, ki se s hitrico razvija ter ne pušča dovolj časa za miren preudarek, dosti več pa je odvisno od vzgoje z mlada.

V nekem ljudskošolskem razredu, kjer so bile same deklice od 14. do 16. let je dala učiteljica nalogo, naj popišejo šolsko sobo iz spomina. Uspehi: niti ena ni sobe točno opisala. Od 48 učenk jih 16 ni vedelo za število oken. V sobi sta bili dve tabli, kljub temu je šest površnih učenk videlo le eno. Mnenja o barvi na stenah šolske sobe so se pa kar križala. Lep vzgled, kako površno in netočno mladina opazuje. Zato tudi ni čuda, da si n. pr. izpovedbe dveh mladostnih prič pred sodnijo vedno nasprotujejo. Boste dejali, da je otrok pač otrok, ki ne zna

z »odprtimi« očmi gledati. Toda, odgovori mi brž, kako je pisana štirica na tvoji uri: tako IIII. ali tako IV? Polovica ljudi tega ne ve kljub temu da po desetkrat na dan pogleda na uro. Izkušnja to potrjuje.

Površnost in netočnost v opazovanju preide pri odrastlem v pretiravanje v besedah. Ženska pride n. pr. na obisk k prijateljici, ki ji ni povsem ljuba. Tam opazi morda le mizni prt malo polit, pa pravi okoli: »Tam imajo vse grozno, pomazano, moj Bog, taki umazanci pa mi že nismo . . . .« Drugič vidiš morda znanca, ki je malo vinjen. Pa ti ne da žilica miru, dokler tretjemu ne poveš: »N. N. je bil pijan kot krava.« Taka pretiravanja vedejo v sovraštvo. Pri poudarjanju lastnih vrlin pa v bahaštvo in celo smešnost. Iz »objektivnega« človeka, ki vse po resnični vrednosti presodi in pove, postaneš subjektivist, ki opazuješ in sodiš svet le izpod očal vsakodnevnih muh. To je tudi v velik kvar delu in človekovemu napredku.

Zato se že z mladih nog vadi točno opazovati, ne stavi dogodkov in oseb v presvetlo ali preslabo luč, temveč bodi pravičen!

Kaj se sliši po svetu.

Amerikanska.

Pred sodnikom v Chicagu sta stala zakonca Mitchell in hotela, da ju razporoči. Žena je pri tem zahtevala, da ji plača mož 25 dolarjev na teden. »Niti 25 stotink, ker sem brez zaslužka in bolan. Pred poroko sem tehtal 78 kil, sedaj jih imam samo 55. Rajši se zopet sprijaznim z ženo, saj sem itak potreben nege.« Na sodnikovo vprašanje, če hoče zopet k možu, žena odločno zavrne: »Pod nobenim pogojem! Vedite, da sem pred omožitvijo tehtala 62 kg, sedaj pa samo 50.« Sodnik je poslal oba v bolnišnico in določil, da morata po enem mesecu zopet priti pred sodni stol. Kdor bo močnejši, bo moral negovati drugo polovico in bo družinski glavar.

Smola s peresi.

Genoveški trgovec Botta je nekega dne opazil, da so mu ukradli precejšnjo zalogo nalivnih peres. Škode je bilo za 70.000 lir. Nekega dne sedi Botta v restavraciji pri večerji, ko se mu približa trgovski potnik z nalivnimi peresi ter jih prav ponuja. Mislite si, kako se je trgovec začudil, ko je na peresih opazil vtisnjeno lastno znamko. Kmalu za tem je policija aretirala vso tatinsko družbo.

Od mrtvih vstal.

V mehiškem mestu Queretaru — tam so ustrelili cesarja Maksimilijana — so nekoga pokopavali. Množica sorodnikov je plakala, ko so krsto spuščali v grob. A glej, čudo! Nenadoma se krsta odpre in iz nje se skobaca rajnik, ki je bil le na videz mrtev. Pogrebci so vsi preplašeni jeli bežati, pa tudi oživljeni mrtvec jo je urnih krač pobrisal s pokopališča.

Kitajski jedilni list.

Dosti se govori o čudnih in neteč-nih jedilih z daljnega vzhoda. V resnici pa ni tako finih kuharjev, kot so Kitajci. Riž napravijo na sto načinov. Med glavnimi jedmi ponujajo po restavracijah posladkorjeno sadje. Za rižem pride na vrsto izborna juha iz lotosovih cvetov, kot mesna prikuha pa ustnice morskega psa in polipi, gosja jetrca in v testo zavita svinjina. Višek vsega so pa že znana »gnila jajca«, ki jih lahko na slehernem kitajskem trgu kupiš. Čim starejša so, tem boljša so. Jajca pridejo na mizo razrezana na štiri kose s pikantno omako. V resnici pa to običajno niso gnila jajca, marveč sveža, vložena v ilovico, kjer jih puste več časa ležati. Kitajec pravi, da če lahko mi jemo »gnilo mleko«, t. j. sir, lahko tudi oni gnila jajca. Posebna slaščica za kitajski želodec so pa lastavičja gnezda.

Londonski tatovi.

Prav močno so tatovi potegnili slavno londonsko policijo pretekli teden. Ob belem dnevu so udrli v veliko modno trgovino, naložili vrhan tovoren avto blaga, ukradli še eno voščeno lutko, kakršne vidite v izložbah za žensko modo, ter oddrdrali. Policija seveda na drugem avtu brž za njimi. Naenkrat pade iz prvega avta mlada, fino oblečena ženska in obleži nepremično na cestnem tlaku. Policisti so avto brž ustavili, da bi ponesrečenki, bržkone žrtvi vlomilcev, nudili prvo pomoč. Razočaranje in jeza jih je zgrabila, ko so opazili, da je ženska le — ukradena lutka. Medtem so pa tatovi že izginili za prvim oglom.

Družba za himne.

V Ameriki so nekateri bogataši osnovali družbo za himne. Namen ji je razpisavati nagrade za skladanje vseh mogočih himen (slavospevov). Tekem se lahko udeležujejo skladatelji iz vsega sveta. Doslej je družba razpisala nagrade za himno zrakoplovcev, za misijonsko himno in za himno miru.

Zvesti pes.

Na Solnograškem so veliki snežni zameti. Te dni je šel neki 28-letni elektricist po opravkih v hribovsko vas. Spotoma se sneg na pobočju vsuje, lavina zdrči navzdol in reveža pokoplje. Ponesrečenca pa je k sreči spremljal velik pes, ki je brž začel s tacami razkopavati sneg, da bi gospodarja rešil. Zvesta žival je med delom žalostno lajala, dokler niso prišli reševalci.

»Stric« iz Amerike.

K nekemu posestniku v kamniškem okraju je prišel neznanec. Predstavil se je kot dober prijatelj v Ameriki živečih posestnikovih sorodnikov. Zatrjeval je, da se je pravkar vrnil iz Amerike ter da ima v Ljubljani naloženo večjo svoto denarja, katerega mu banka ni mogla izplačati. Povabil je družino v sosedno gostilno na bogato južino, a računa ni plačal. Drugi dan so hoteli iti vsi skupaj v Ljubljano dvignit dolarje. Pa smola! Zjutraj zgodaj že stopita v hišo dva orožnika. Izkazalo se je, da je tujec slepar, ki Amerike sploh še videl ni. Mesto v Ljubljano po dolarje, sta ga orožnika odpeljala v Kamnik na ričet.

Pretkanci.

Rimska milica je zgrabila zločinsko tolpo, ki je prav na pretkan način sleparila. Poglavar lumpov je Henrik Perotti, mladenič elegantne vnanjosti, ki govori par tujih jezikov. Zviti Henrik se je v imenitnih hotelih približaval tujcem ter jim namežiknil, da se zvečer lahko močno pozabavajo v lepi ženski družbi. Pohotja željni tujci so res šli v naznačeno stanovanje, a sredi zabave so planili v sobo oboroženi možje, ki so tujca oropali. Na policijo pa ni nobeden oropanih tega javil, ker se je bal, da zve žena ali družina za škandal.

Slava neumnosti.

Živimo pač tako hitro, da je treba zmeraj novih dražljajev za pokvarjene živce. Moderni svet se je po vojni vrgel na tekmovanje, na rekorde v vseh mogočih stvareh. Posebno lansko leto 1929. je bilo bogato na rekordih, čeprav mejijo nekateri na neumnost.

Da vidite, kaj se po svetu moderno in zanimivo zdi, vam jih par naštejem.

V ameriškem mestu Chicago živi neki Lojze Karansky. Ta je junak ocvrtih jajc. V 79 sekundah jih je pospravil 40. Mestni očetje so mu dali diplomo.

Mesti New-York in Filadelfija sta se pozvali lani na boj. Šlo je za to, v katerem izmed obeh mest živi večji jedec štrukljev. Hujšega požrešneža so našli v New-Yorku. Filadelfija se je »osramočena« umaknila. Na Dunaju pa živi kovaški pomočnik, ki mu je snesti 69 cmokov isto kot tebi tri.

Berlinski ženski kadilni klub je priredil tekmo, katera izmed cenjenih dam bo več časa vlekla eno cigareto. Zmagovalka jo je cucala 5 ur in 17 minut in dobila spominsko kolajno.

Belgijec Avgust Meunier je napisal z drobno pisavo na eno samo dopisnico 17.131 besed. Do lani je držal rekord ali prvenstvo neki Amerikanec z 11.000 besedami.

Še nekam pametno tekmo so priredili v mestu Los Angeles. Bila je tekma — pometačic. Zmagovalka je pometla srednjeveliko sobo v pol minuti. Junak je tudi stari gospod Buckins iz Chicaga, ki je na plesu »osemdesetletnikov« plesal 6 ur brez prestanka. Prvi plesalec sveta pa je Dunajčan Vili Gagavzuk, ki se ti vrti 79 ur neprenehoma. Kaj bi bilo človeštvo brez takih junakov . . . .?

NAKAŽI NAROČNINO!

»Novi list« stane v Italiji
za celo leto 15.— lir
za pol leta 8.— lir
za četrt leta 4.50 lir,

v inozemstvu
za celo leto 30.— lir
za pol leta 15.— lir.

NABREŽINSKI KAMNOLOMI.

Podzemeljske vode so zvotlile trdi Kras. Ponekod pa tudi človeške roke, ki še danes rijejo pod zemljo ter dvigajo iz kraškega osrčja ne dragocenih rud, pač pa kamen za zidavo in marmor. Zdi se, da je narava hotela Kraševca, kateremu tako skopo rodi, na drug način odškodovati. Po spodnjem Krasu je vse polno jav (kamnolomov), največ pa v okolici Nabrežine, ki je postala prava jadranska Carrara (kraj v Italiji, kjer lomijo svetovnoznani marmor.) Za Kraševca je pa Nabrežina tudi zato posebno važna, ker še danes daje zaslužka in kruha stotinam družin.

Stari kamnolomi.

Ko se pripelješ v Nabrežino, ugledaš na levo in desno od železniške proge široke in navpične prepade v živo skalo. Med temi lijaki je pa nagromadenih na kupe skrl in kamenja, kot da zidajo veliko cerkev kje v bližini. Zelenega vidiš kaj malo med sivim kamenjem. Resnični okameneli Kras....

Tod so že v davnih vekih lomili kamenje. Stari Rimljani, imenitni stavbarji kot so bili, so ves Oglej, ki je tedaj bil druga rimska prestolica, zgradili iz nabrežinskega in sesljanskega marmorja. Največji nabrežinski kamnolom je še danes Rimski kamnolom. Velik je čez 500 štirjaških metrov. Samo to, da so Rimljani lomili marmor s priprostim orodjem, danes pa brnijo motorji in škripljejo žerjavi, kamor pogledaš je razlika med preteklostjo in sedanjostjo.

V srednjem veku je kamnolomstvo zaspalo, vendar popolnoma nikdar. Stare rimske jave so pa stale zapuščene. Oživele so šele pred poldrugim stoletjem.

Domačini se lotijo.

Tedaj so se lotili nekateri domačini kopati kamenje. A to je šlo na najbolj preprost način. V javi, najraje v kaki brežini (odtod tudi ime Nabrežina), so z »macolami« udarjali ob živo skalo. Ko so nabrali za voz kamenja, so ga peljali za 10 tedanjih goldinarjev v Trst, kjer so porabili nabrežinsko skalo po večini za stopnice in oboje pri oknih ter vratih. Kraševec pravi tem obojem »jerte«. Prva dva domačina kamnolomca sta bila Jakob Radovič, praded sedanje kamnolomske družinske Radovičev, in pa neki Pertot. Možem so pomagale tudi žene, taka revščina je vladala. Nabrežina je bila takrat majhna vas; štela je jedva 60 številk. Nabrežinci tedaj še niso znali obdelovati kamenja. Bili so le javarji, klesarstva so se naučili od tujih delavcev Furlanov. Prvi klesar domačin je še sedaj živeči stari Filip Gabrovec, ki ve marsikatero o starih kamnarjih.

Za prvimi kamnolomci so prišli še domačini Grudni in Caharije, pa tudi bogati tujci n. pr. Tönnies z modernimi tehničnimi iznajdbami. 40 do 50 let bo tega, ko je kamnolomstvo v Nabrežini najbolj cvetelo. Delalo je do 3500 delavcev. Ti so dali zaslužiti trgovcem in obrtnikom, tako da je nabrežinski kamen dajal kruha kakim 15.000 ljudem! Povpraševanje po nabrežinskem kamenu je bilo veliko. Vse večje palače na Dunaju in v Budimpešti so iz tega kamena. Navadno so madžarski stavbeniki naročili kamna kar za celo ulico. Gospodarji kamnolomov pa so si delo porazdelili. V 45 javah so nalomili letno okoli 7000 kubičnih metrov kamna za okroglo 6 milijonov kron.

Nabrežina se je razmahnila. Dokler se ni razvilo kamnolomstvo, je spadala pod Šempolaj. Potem pa je narastla od 65 hišnih številk na 320. Sredi najlepšega življenja je izbruhnila svetovna vojna. Delo se je na mah ustavilo. Vrtalne stroje so odpeljali v fronto za kaverne, v kamnoseške delavnice so pa zagnali konje in mule. Granate so storile pa še svoje.

V javah in delavnicah.

Po vojni so se Nabrežinci prav s kraško voljo vrgli na delo za vzpostavitev kamnolomstva. Počasi je šlo, a danes zopet slišiš dleta klesarjev, drdranje žag in škripanje verig kot včasih. Dosti veličastnih stavb v državi in v naši deželi je zgrajenih iz marmorja, ki so ga izrili žilavi kamnolomci iz trdih skal. Samo za milanski kolodvor so morali pripraviti 4 milijone kubičnih metrov. Tudi postaja v Vatikanu bo iz finega domačega marmorja. Dosti palač iz nabrežinskega kamna se dviguje v Padovi. Iz njega je svetogorsko svetišče, solkanski most, goriška stolnica, Ohlerjeva palača in več drugih v Trstu, miramarski grad i. t. d.

Zdaj pa poglejmo v bežnih obrisih kamenarjevo delo doli v javi in klesarni. Kamen rijejo z vrtalnimi stroji. Hudo je bilo, ko so ga začeli z železnimi drogovi in ga nato dvigali iz globine tudi do 70 metrov brez žerjavov na motor. Izkušen kamnolomec ima dobro oko za žilo. Ko jo najdejo, izrežejo iz nje blok, težak tudi do 10 ton (100 kvitalov). Delo v javi je težko in tudi nevarno. Velike, surove kose marmorja prepeljejo v klesarske delavnice. »štance« jim pravijo Nabrežinci, kjer jih žage na pesek najprej zrežejo v plošče kot na žaganice. Nato pridejo pod drugo žago, dijamantarico, ki marmor fino izdela. Taki stroji so silno dragi. V žagi je okoli 90 dijamantov, ki stanejo po 150 lir eden.

Ko je risar naredil osnutek, začno delavci klesarji s šoferskimi očali na nosu klesati marmor s kompresorji. Pred tremi leti so to delo opravljali z dleti. Ko je vse to izvršeno, pridejo kosi še pod poseben oblič, ki vse lepo polira in izgladi. Kadar vse to delo opazuješ, se ti zdi, da stojiš v mizarski delavnici, tako se trdi kamen s stroji gladko reže, dolbe in gladi.

Delavčevo življenje.

Danes ima zaslužek v nabrežinskih kamnolomih 1000 delavcev. Porazdeljeni so na 12 podjetij. Največje je Rimski kamnolom (Cave Romane), ki zaposluje do 120 delavcev. Ostali gospodarji jih imajo povprečno po 50.

Delavci se dele na *javarje*, ki ka-

V. J. Križanovska:

KRALJICA HATASU.

Roman iz življenja starih Egipčanov.

Ranseneb je stisnil pest in ogenj sovraštva je vzplamtel v njegovih očeh.

»Za vzorec si je vzela stavbe nečistega in podjarmljenega naroda. Ker ni našla od naše strani odziva ne pomoči, je potegnila iz blata neznatnega človeka, Semno, mu podelila visok čin in ga počastila s svojim zaupanjem. To orodje v njenih rokah ima zdaj veliko moč, zapravlja strašno denarja za to blazno stavbo in ne glede na vse ovire hiti, da bi dokončal svoje delo.«

»Vendar,« je vprašal pazljivo poslušajoči Tutmes, »kaj je napotilo Hatasu, da je dala prednost stavbarstvu in običajem podjarmljenega naroda, ko se je mogla sama prepričati o njegovi slabosti in strahopetnosti? Saj je spremljala našega očeta na tem pohodu in se udeležila bitke proti kraljem Nahoreina. Kako to, da ona, ki je tako ponosna in odločna, ceni nekaj, kar izvira od premagancev?«

Žrec je zakašljal, zamižal in se za trenotek zatopil v globoke misli.

»Hm,« je rekel končno, »to dajanje prednosti ima svoj vzrok v neki tajnosti. Še bolj čudno pa je, da spada začetek njene naklonjenosti do Hititov baš v dobo te vojne. Od tistega časa si je na vse mogoče načine prizadevala olajšati usodo ujetnikov in mnoge izmed njih je vzela v svojo palačo. Ko je dosegla neomejeno oblast, je začela zidati svojo grobnico, kjer hoče biti pokopana skupaj s Tutmesom II., ne glede na odpor vsega Egipta in nezadovoljnost ljudstva, ki nezaupno ogleduje ta tujezemski spomenik. Vse oči so obrnjene vate, kraljevič. Ti si upanje dežele, zakaj kralj je težko bolan. Kraljica ni nikoli živela v posebno dobrih odnošajih s svojim bratom, zdaj pa objokuje bližnjo smrt tega slabega človeka, ki ga je docela obvladovala. Skrbno ga čuva in odstranila je zdravnike Amonovega tempeljna, da more dajati bolniku zdravila, ki jih pripravlja stari Hitit Tiglat. To je nova in velika žalitev naše kaste.[1]) Istočasno pa nam s tem daje v roke močno orožje, ker moremo razširiti med ljudstvom glas,

[1]) družabnega razreda, sloja.

men lomijo in na *klesarje* ali *štancarje*, ki ga v delavnici obdelujejo. Začetniki zaslužijo po 2 liri petdeset na uro. Klesarji imajo več, pridejo celo na štiri lire. Zaslužek ni slab, a to je zlo, da delo v velikem mrazu počiva, ker kamen poka. Dosti delavcev je samo s svojo plačo prišlo do lastne hišice. Danes plačuje večina delavcev po 40 — 50 lir mesečne najemnine. Delavske družine obstoje po večini iz treh otrok.

Klesarji so precej samozavestni in se jim zameriš, če jim rečeš javar, oziroma kavador. Stari, ki še kaj dajo na svojo stanovsko čast, se še radi podpišejo, n. pr. Filip Gabrovec, klesar. V jave hodijo tudi iz Mavhinj, Sesljana, Slivnega, Gorjanskega in celo iz Komna. Uradništvo se pa vozi vsak dan iz Trsta. Delavcev nedomačinov je kakih 150.

Za socialno zavarovanje delavcev skrbi Bolniška blagajna. Če se delavec smrtno ponesreči, dobi družina 30.000 lir odškodnine. Če obnemore je gospodar dolžan plačevati pokojnino. Računa se, da se povprek vsakih 5 let zgodi ena smrtna nesreča. V delavnicah je bilo prej nevarno za oči. Zato morajo nositi vsi naočnike. Pnevmatična dleta pa povzročijo v majhni meri tresenje živcev. Ta dleta so zato v Nemčiji že prepovedana. Na splošno so pa kamnolomci trdni ljudje; saj žive na dobrem zraku in ne kot njihovi tovariši rudarji v zatohlem podzemlju. Zato se tudi prav malo izseljujejo.

Trg nabrežinskega marmorja.

Zgoraj ste brali, da je v Nabrežini še kakih 12 gospodarjev. Kamnolomi pa niso le v Nabrežini, kjer so glavne jave, marveč tudi po drugih kraških brežinah. Pri Šempolaju lomijo n. pr. krasen rdečkasti marmor, drstenec. Cena nabrežinskemu marmorju je 600 do 1000 lir za kubični meter. Če pa naročiš marmor, izdelan n. pr. za oglavke stolpičev, je seveda veliko dražji. Zato ima vsak gospodar po enega ali več risarjev. Ker pa nameravajo, kot sem zvedel, otvoriti v Nabrežini srednjo kamnoseško šolo, bodo v prihodnje talentirani Nabrežinci sami opravljali tudi ta posel.

Povpraševanje po nabrežinskem kamnu je precejšnje. Prej ga je šlo dosti na Dunaj in v Budimpešto. Danes ga mnogo izvozijo v južno Ameriko, a le surovega, ker imajo tam boljše stroje za klesanje. V Egiptu so baje vsa stopnišča po razkošnih palačah iz nabrežinskega kamna. Prav v zadnjem času je menda prišlo več naročil od tam doli. Želeti bi pa bilo, da se carina omeji.

Prej so bili gospodarji združeni v društvo in so skupno iskali trgov. Zdaj je sicer sindakat z g. Favettijem na čelu, a vsakdo si pomaga, kot si more. Letnega prometa je okoli 5 do 6 milijonov lir. Lep denar dajo kraška tla! Da bi se le lepo kamnolomska obrt razvijala in dajala kot doslej iz trdega kamna tečnega kruha ne le Nabrežincem, marveč vsem spodnjim Kraševcem! *R. B.*

Spomini iz svetovne vojne.

Ana Marija Lesser.

Nemec Berndorff je napisal pred kratkim knjigo, kjer popisuje, kakšen velik pomen je imelo za časa svetovne vojne delovanje vohunov. Vojaški poveljniki antante in osrednjih sil so prejemali najdragocenejša poročila o načrtih in pripravah sovražnika iz rok ogleduhov.

Najbolj prebrisana in drzna vohunka, kar jih je kdaj imela Nemčija, je bila Ana Marija Lesser. Pet let je delala antantinim vladam najhujše preglavice. Njeno samostojno delo se je začelo že pred svetovno vojno. S ponarejenimi potnimi listi je potovala po Franciji in Belgiji in iskala družbe častnikov, od katerih je zvedela važne vojaške novice. Ker je bila zelo lepa in bistre glave, se ji je to vedno posrečilo.

Spomladi 1914. so jo poslali v Belgijo, naj prouči natančno trdnjave v Liegi in nove železniške proge. V hotelu Anglais v Bruslju se Ana Marija »slučajno« seznani z mladim belgijskim častnikom, ki se kliče na ime René Austin. Mladenič se vanjo zaljubi in par dela izlete križem dežele. Z avtomobilom potujeta od trdnjave do trdnjave, kjer Ana Marija kot umetnica strastno slika. Nekega dne se avtomobil pokvari in obtiči sredi ceste. Medtem ko je René zlezel pod stroj, si je Ana naglo zapisovala, kar je videla v trdnjavi. Tu potegne veter in ji odnese list. René in Ana urno za njim čez polja in grmovje. Mladi častnik ga ujame in ko vrže nanj oči, strašno prebledi. Ne reče pa nič in sede v avto. Ob vhodu v bližnjo vas izstopi in se približa orožniku: »Hitro, hitro, da ujamemo vohunko.« Toda Ana je že vedela, kaj jo čaka, in je pognala z vso silo avto po prvi poti. Vozilo je pridrvelo na polje, se prevrnilo in zažgalo, ona pa je še pravočasno skočila ven in jo urezala skozi gozdove do bližnjega kanala. Brez obotavljanja se sleče, plane v vodo in plava. Mimo privozi ribiška barka in Ana ponudi krmarju 3000 frankov, če jo prepelje na Holandsko. Kupčija je bila takoj sklenjena in Ana rešena.

Gospodična doktorica.

V Amsterdamu spremeni Ana Marija obleko, si natakne par očal in odrine na Angleško. Na otoku Wight (vajt) slika zopet neumorno. Pri tem nabira vse mogoče vojaške podatke in postane Angležem sumljiva. Nekega večera čuje v hotelu, da se o njej pogovarjajo, nakar ubeži srečno v Berlin, kjer izroči poročilo o izvršenem delu. Angleška in belgijska policija jo zaman išče ta; edino, kar morejo ugotoviti, je to, da je ljubica belgijskega častnika Austina in pa slikarica na otoku Wightu ena in ista oseba. V zapisnikih angleško-belgijske protišpijonaže označijo neznanko z imenom »gospodična doktorica«.

---

da kraljica odstranjuje učenjake z namenom, da bi kralj kmalu umrl in bi ona sama ostala na prestolu.«

Tutmes se je glasno zasmejal. Začudeni pogled žreca in babice je njegovo veselost še povečal. Končno je dejal, težko se premagujoč:

»Kljub svoji nevolji moram priznati, da je Hatasu bolj premetena od drugih. Ne bo daleč od resnice, če si mislim, da bi se žreci radi iznebili človeka, ki jih niti najmanj ne podpira, njej pa zagotavlja mirno vladanje. Amonovi učenci bi utegnili pospešiti, da se izprazni mesto, ki je namenjeno meni. Prisegam, da je to pravi vzrok, da me kraljica preganja. Nedvomno čuti, da bi morala odnehati, če bi bil jaz na prestolu, kajti kar se mene tiče, povem, da ne bi prenesel nobene volje razen svoje.«

»Izvzemši voljo bogov in njihovih služabnikov, ki te postavijo na prestol,« je rekel žrec s strogim in pomembnim pogledom.

»Seveda, o tem ni govora,« je rekel Tutmes in zaprl oči. »Amona in njegove služabnike bom vedno poslušal.«

»Če ostaneš zvest tem načelom, sinko, boš slavno vladal kraljestvu svojih očetov,« je rekel Ranseneb. »Toda vrnimo se k stvari.«

Z znižanim glasom je razložil svoj načrt, po katerem se je bilo treba ravnati, in se dogovoril s kraljevičem glede nadaljnih udobnejših stikov z njim. Končno so sklenili, da se Tutmes vrne v Buto in tam mirno počaka, dokler mu veliki žrec ne sporoči, da je prišel čas dela.

Ko je bil ta važni posvet končan, sta vstala.

»Čas je, da odidem, babica. Pred svitom moram biti daleč od Teb,« je rekel Tutmes, si oblekel plašč in debelo suknjo, kakor so jih nosili delavci.

»Torej idi, drago dete, in bogovi naj te čuvajo po poti,« je rekla Isis in ga poljubila. »Pojdi in bodi oprezen. Danes so vsi razdraženi.«

»Bodi mirna, babica! Čaka me ladjica, ki me popelje naravnost v Nekropol. Moji konji in zvest suženj so skriti pri starem Sagartu, stražniku nove stavbe kraljice Hatasu. Razen tega je ponoči zunaj precej samotno in ni treba, da se bojiš zame.«

Pri vratih se je Tutmes poslovil od žreca in se z naglimi koraki napotil proti bregu Nila. Tujski del mesta je zadobil deloma že svoje običajno lice. Šel je mimo neke krčme in slišal zvoke godala in teptanje plesalk.

Ob izbruhu svetovne vojne je Ana Marija Lesser potovala po Italiji. Takoj najame avtomobil in se pelje v Pariz, naravnost v žrelo sovražnika. Preoblečena je bila v sestro Rdečega križa in preskrbljena zopet z drugim potnim listom. V Parizu se javi pri ravnatelju tovarne avtomobilov Meunier in drug. gospodu Pissard, ki je vodja nemške špijonaže na Francoskem. »Ravnatelj« Pissard ji izroči vse nabrane podatke in slike in Ana se odpelje v novi obleki in z novim potnim listom — to pot kot hčerka belgijskega častnika — v Bruselj. Njeno izšolano oko opazuje in si zapomni premikanje čet, v razgovorih s francoskimi in belgijskimi častniki zve, da se bodo Angleži kmalu izkrcali, nato odrine z načrti naglo proti nemški meji. Dva dni pozneje je nemška predna straža aretirala kmetico, ki je bila — Ana Marija Lesser.

V smrtni nevarnosti.

Drugič se je drzna vohunka podala v Pariz, ko je nemški generalni stan ostal čez noč brez vesti iz Francije. »Tovarniški ravnatelj« Pissard je iz nerazumljivih vzrokov umolknil. Ana Marija je dobila nalog, naj zadevo preišče, in res je preko Londona in Bordeauxa-ja dospela v polni vojni v Pariz. Uradi tovarne so bili zaprti, Pissard se je bil iz strahu, da ga Francozi odkrijejo, usmrtil. Ana Marija mu dobi v najkrajšem času naslednika v osebi nekega Grka, ki se piše Konstantin Kudojanis in ki prevzame tovarno avtomobilov, ne da bi vzbudil pri oblastvih najmanjšega suma. »Gospodična doktorica« ostane tudi sama v Franciji in potuje križem po deželi. Končno »se zaroči« z narednikom iz francoskega špijonažnega urada. Zvesta in skromna nevesta čaka dan za dnem zaročenca pred vojašnico, da se nato sprehodita. Nekega dne ga pa čudno dolgo ni in ko pride je bled in nervozen.

»Kaj se je zgodilo?«

»Opozorili so nas, da nemška vohunka, neka »gospodična doktorica«, biva v Parizu. To mora biti prebrisana in nevarna ženska. Ves urad je razburjen . . .«

Prihodnji večer je podnarednik prinesel nova pojasnila:

»Danes se je javil v našem uradu neki Kudojanis in se ponudil, da izroči »gospodično doktorico« policiji za 100.000 frankov. Kupčija je že podpisana.«

Ani Mariji so začeli laziti mravljinci po hrbtu. Vendar je kmalu dobila spet hladno kri. Še isti večer je napisala dve pismi: eno Kudojanisu, naj pride jutri ob 10. uri zjutraj v neko kavarno po 50.000 frankov plačila, drugo francoskemu špijonažnemu uradu, kjer naznanja, da je Kudojanis nemški vohun. »Jutri ob 10. uri ga lahko aretirate v kavarni, njegova ljubica ve vse.«

Drugi dan je francoska policija zaprla Kudojanisa in njegovo ljubico, ki je vse priznala. Po kratkem procesu so Kudojanisa ustrelili, Ana Marija se je pa vrnila v Berlin.

Južna Amerikanka.

Na tem omejenem prostoru ni mogoče popisati vseh drugih drznih podjetij znamenite vohunke. Omeniti hočemo samo njen poslednji pretresljiv doživljaj. V poletju 1918. so nemškemu glavnemu stanu primanjkovali natančni podatki o amerikanski vojski, ki se je nepretrgoma izkrcavala na Francoskem, in o razpoloženju vojakov na francoskem bojišču. Ana Marija Lesser gre v Španijo in nastopi v Barceloni kot soproga bogatega južnega Amerikanca. V družbi poudarja, da se ji ubogi vojaki v strelskih jarkih silno smilijo in da morajo španske gospe zanje nekaj storiti. In res odpotuje lepega dne šestorica španskih plemkinj, katerim se pridruži tudi južna Amerikanka, z vrhanimi avtomobili perila, živeža in zdravil v Francijo. Usmiljene gospe romajo na bojišču iz bolnice v bolnico, strežejo vojakom in jih tolažijo. Nekoč prinesejo mladega častnika z zdrobljenimi nogami naravnost iz strelskega jarka. Kljub bolečinam želi cigareto. Južna Amerikanka mu proži škatlo in prižge žveplenko. Ko ji pogleda v obličje, začne ranjenec na vse grlo vpiti: »Tovariši, primite jo, to je nemška vohunka!«

»Vam se meša, gospod!« odvrne hladnokrvno Ana Marija. »Jaz sem južna Amerikanka in članica Rdečega križa!«

»Ne, ne, se ne motim. To je »gospodična doktorica«. Ali me ne poznate več? Jaz sem René Austin.«

Pričujoči stotnik je bil v zadregi. Ukazal je vsekakor dvema vojakoma, naj gospo aretirajo. Tu potegne vohunka bliskovito samokres in ustreli vojaka, ki ji je stal najbliže. Nato plane iz šotora, vojaki s puškami za njo. Ana Marija strelja na zasledovalce in se poganja v goščavo. Gozd odmeva od strelov. Obup ji postoterja hitrost in spretnost. Pade na tla, zopet vstane in beži dalje. Ko ne čuje več takega šuma, se ozre in vidi, da ji je samo še en vojak za petami. Z enim samim strelom ga usmrti, mu sleče obleko in zleze sama vanjo. Ko se zdani, je že v bližini nemških postojank. Nemški službujoči častnik zavpije: »Roke kvišku!« in nameri samokres. — »Sem nemška vohunka, peljite me k prvemu častniku glavnega stana.« Na letalu so jo nesli k nemškemu vrhovnemu poveljništvu, kjer je naredila obsežno in točno poročilo o stanju antantnih armad. Iz njenih besed so spoznali, da je vojna izgubljena.

Danes je znamenita vohunka v Švici, v zdravilišču za umobolne. Nadčloveški napori so jo zlomili. Kdor vidi njeno revno, suhljato postavo, ne prepozna več lepe, plavolase, pogumne Ane Marije.

Vsi smo bratje!

Koliko je na svetu sovraštva! Ni toliko prirojeno kot pa umetno razpihano. Delavca ščuvajo na razumnika, kmeta na meščana, prav ko da bi stanovske razlike morale cepiti bratstvo ljudi.

Čujte, kako so premostili socialne razlike mladi katoliški možje na Francoskem.

Ko so se pred desetimi leti vračali

»Kako odvratno je,« je zagodrnjal, »da se ne morem zabavati, ampak moram bežati kakor tat!«

Tako je bil zatopljen v misli, da ni videl, kako mu sledita dve moški postavi, skrivajoč se v senci hiš.

Ko je prišel k Nilu, je zaman iskal svoj čoln. Ta del brega je bil popolnoma prazen. Samo ena ladjica je bila privezana k smokvi. Neki človek je ležal na njenem dnu in glasno smrčal. Očividno je bil pijan.

»Čuj, brodar,« ga je poklical Tutmes ter ga močno brcnil. »Prepelji me na nasprotni breg. Dam ti pet krožkov srebra,«

Oni je vstal in si mencal oči.

»Kdo ne bi hotel zaslužiti toliko denarja,« je rekel. »Toda ne smem se ganiti z mesta. Vsak hip utegnejo priti moji gospodje.«

V tem trenotku sta naglo pristopila dva v plašč zavita moška. Prvi, majhen in suh, je molče stopil v ladjico in sedel na klopico. Drugi je ošinil kraljeviča s svojim prodirnim pogledom in ga vljudno vprašal:

»Vidim, tujec, da ne moreš najti čolna. Morda ti lahko pomagam. Tudi mi gremo na drugi breg. Če ovinek ni prevelik, te popeljemo na drugo stran, kamor hočeš priti.

»Hvala, plemeniti mož, za tvojo velikodušno ponudbo,« je odgovoril zadovoljno Tutmes. »Z veseljem sprejemam tvoj predlog. Tudi jaz sem namenjen v mesto mrtvih.«

Kraljevič si je zakril s plaščem obličje ter sedel poleg neznanca, ki je molčal. V kratkem času so se pojavili velikanski tempeljni in ostale stavbe tebanskega grobišča.

»Kje hočeš izstopiti?« ga je vprašal gospodar čolna. »Mi moramo pluti do tja, kjer se začenja pot med sfingami,[1]) vodeča do nove grobnice, ki jo zida naš slavni faraon Hatasu.«

»Tedaj izstopim skupaj z vami,« je odgovoril Tutmes.

Ladjica je naglo pristala in vsi trije so stopili na breg. Kraljevič se je hotel zahvaliti svojima sopotnikoma, ko se ga je manjši dotaknil z roko.

»Tujec, rad bi izpregovoril s teboj nekaj besed brez prič. Pa nič se ne vznemirjaj, ne bom te dolgo zadrževal od tvojih dobrih dirkačev, ki čakajo nate, da te odpeljejo na tvoje mesto,« je govoril tresoč se kovinast glas.

---

[1]) sfinga je iz kamna izklesan velikanski lev z žensko glavo.

mladi ljudje iz strelskih jarkov, so v Parizu, srcu Francije, osnovali »Equipe sociale«, katoliško socialno celico. V njej so bili združeni nekdanji tovariši s fronte brez razlike socialne, gospodarske ali intelektualne stopnje. Dejali so si: »Če smo lahko bili tovariši na fronti v nesrečah in trpljenju, čemu bi si zdaj postali tuji?« Spočetka so se sestajali po trikrat na teden, potem vsak dan v večernih krožkih, kjer so bolj izobraženi tovariši profesorji, zdravniki, inženirji itd. poučevali tovariše delavce, kmečke sinove, vajence itd. Ob nedeljah so prirejali skupne izlete ali obiskovali muzeje.

Po dveletnem obstoju so si ti »Socialni krožki« (lahko bi jih primerjali nekakim prosvetnim društvom) upali v javnost. Ljudske plasti so to misel toplo pozdravile. Začeli so se snovati socialni krožki tudi za ženske. Danes imajo ti krožki v Parizu že 10.000 članov iz vseh mogočih stanov. Bolj izobraženi poučujejo manj izobražene. Pred nedavnim so si prav po vzgledu velikega duhovnega preporoditelja Ozanama osnovali bolniško zvezo, ki ima namen obiskavati bolnike ter jim lajšati težke ure trpljenja. Oni dan so v neki pariški bolnišnici našli višjega častnika, člana te zveze, ko je kratkočasil bolnega tovarniškega delavca.

Kakšni dejavni vzgledi, da je človek človeku brat!

Ura.

Že stare narode je gnala potreba, da so izumili priprave za merjenje časa. Asirci, narod med Evfratom in Tigrisom v Prednji Aziji, so bili prvi, ki so za časa kralja Sardanapala II. razdelili dan. Asirci so poznali le vodne ure. To so bile valjaste posode, polne vode. Skozi ozek lijak je počasi kapljala ven voda v drugo posodo. Voda je vsak dan šestkrat iztekla. Za to določen suženj je moral šestkrat na dan posodo naliti. Sredi mesta na visokem stolpu je stal stražar, ki je z rogom dal sužnjem znamenje, kdaj naj posodo nalijejo, da so vse »ure« enako tekle. Egipčani so bolj rabili sončne ure, ki so merile čas po dolžini sence.

Za časa naslednikov Aleksandra Velikega, macedonskega vladarja, je bila Aleksandrija v Egiptu glavno izvozno središče za ure, seve le solnčne in vodne. Te slednje so opremili tudi s ploščo in kazalci. Tako čudo je Pompej kazal leta 62. v zmagovalnem sprevodu po zmagi nad Antijohom in Mitridatom. Vsi Rimljani so drli na Kapitol občudovat vodeno uro v zlati posodi, ki se je le zjutraj napolnila; njena kapljajoča voda je gnala celo kazalce iz rubinov. Pol kohorte (čete) legijonarjev je moralo čuvati to dragocenost pred radovedneži.

Stari Germani so imeli pa še bolj čudne ure, ki so obstajale iz dveh čelad. V eni so bili drobni kamenčki in te je suženj enakomerno metal v prazno čelado. Ko jo je napolnil, sta minili po našem štetju dve uri. Tedaj je udaril z mečem ob oklep ter s tem naznanil uro.

V zgodnjem srednjem veku so pa na ure starih kar pozabili. Zanimanje zanje je zopet vzbudil slavni Harun al Rašid, bagdadski kalif, ki je poslal Karlu Velikemu dragoceno vodno uro, ki je bila iz čistega zlata. V določenih presledkih je udarilo par kroglic ob bron, skrivna vratca so se odprla in 12 vitezov je prijezdilo ven in zamahnilo tolikokrat z meči, kolikor je bila ura.

Približno ob istem času je menih Luitprand izumil peščeno uro. Peščena zrnca so se vsipala iz ene lijaste steklene posode v drugo. Obe sta se z vrhovoma stikali. Ob določenem času je bilo treba posodo obrniti. Na Kitajskem je pa že davno prej iznašel zvezdoslovec Hang uro, ki je kazala tudi dneve, mesece, leta in nebne pojave. Uro, ki je tolkla, je pa naredil l. 1374. neki Arabec. Take ure so stavili na vse mestne stolpe. Urarstvo se je začelo razvijati v pravo čarovniško obrt. Izdelovali so ure, ki so vse mogoče kazale. Prvo sobno uro je dal narediti l. 1518. papež Klemen VII. za francoskega kralja Franca I. Žepno uro je pa prvi sestavil Peter Henlein, urar iz mesta Nürnberga na Nemškem.

Književni pomenki.

Angelo Cerkvenik:
Daj nam danes naš vsakdanji kruh . . .

Povest. 1929. Založila Cankarjeva družba v Ljubljani. Tiskala Ljudska tiskarna v Mariboru. Str. 134.

Po vojni se je v Evropi in zlasti v Rusiji pojavila nova literarna struja, namreč struja kolektivne (skupnostne) umetnosti. Njeni početki segajo pravzaprav v konec 19. stoletja. Lahko bi jo imenovali literaren plod socialističnih naukov. Kot so socialisti v politiki osnovali svoje zahteve na podlagi skupnosti, tako so tudi iz lepega slovstva hoteli izriniti vse, kar sliši po posamezniku. Pri teh pisateljih glavni junak ni več posameznik, temveč množica, masa, skupnost. Misel o kolektivni umetnini je precej privlačna, ker odkriva nove, doslej še neznane možnosti umetniškega ustvarjanja. Zato je tudi takoj našla mnogo pristašev. Med Slovenci zastopajo to smer Tone Seliškar, Rudolf Golouh, Angelo Cerkvenik in dr — V naši povesti je Cerkvenik opisal borbo delavstva za vsakdanji kruh in za obstanek ter gnilobo današnje meščanske družbe. Povest diči živahno, neposredno pripovedovanje, odbija pa tendencioznost in patos, ki bi sodil v uvodnik političnega lista ne pa v povest. Umetnina ni, da bi morala biti zavestno borbena; vplivati mora neprisiljeno.

Fr. S. Finžgar: Zbrani spisi.

VII. zvezek. Založila Nova založba v Ljubljani. 1929. Natisnila Jugoslovanska tiskarna.

Za božič 1929. je Nova založba v Ljubljani izdala VII. zvezek Finžgarjevih zbranih spisov. Ta zvezek je izredno zanimiv za Finžgarja kot človeka in kot pisatelja. V njem gledamo stopnje njegovega življenja in stopnje njegovega pisateljskega razvoja; zbrane so namreč črtice, ki so nastale v dobi 22 let (1903. do 1925.). Ob zbirki kratkih črtic »Moja duša vasuje« vidimo, kako se je marsikatero pisateljevo osebno doživetje prelilo v razmišljujočo pesnitev, v »Spominih« ga srečamo s Fr. Lampetom, M. Prelesnikom, Krekom. Na sredo je postavil črtico »Na petelina« in »Slike brez okvira.« — Knjiga bo dobrodošla vsakomur.

Tutmes se je zdrznil in nehote prijel za ročaj sekirice, ki jo je imel za pasom.

»Ne vem, kaj bi mi mogel važnega povedati, tujec,« je odgovoril . . . »Toda izkazal si mi uslugo, zato te ne bom smatral za sovražnika, dokler te ne slišim. Ali nočeš stopiti do kraljičine grobnice? Tam bova sama.«

Neznanec je prikimal in prvi usmeril korak k stavbi. Izvirni stavbni način in velikanske nove zgradbe so bile v mesečini videti strahotne.

Ko sta prišla do poti med kipi in sfingami, je neznanec obstal.

»Ne vem, če ti bo moje obličje prijetno, Tutmes, ker ne spadam med tvoje prijatelje iz Amonovega hrama,« je rekel z rahlim nasmeškom in odkril kapuco.

Kraljevič je komaj zatajil vzklik začudenja.

»Hatasu! Ti tukaj! Torej si me zasledovala?«

»Nadzorovala sem te, za kar pa imam pravico,« je kraljica ponovno odgovorila. »Razen tega si zelo nepreviden. Spoznala sem te danes pri izprevodu in lahko bi te dala zapreti, toda rajši sem te hotela naravnost vprašati: Kaj si delal tu? Kako si se predrznil ostaviti Buto? Kdo ti je dal dovoljenje?«

»Jaz sam,« je odgovoril Tutmes, stopil korak nazaj in prekrižal roke. »S kakšno pravico me preganjaš? Sin sem tvojega očeta in mož.«

»Nezakonski sin neke priležnice temnega izvora,« je rekla nevoljno Hatasu. Njen pogled je z ledenim prezirom šinil preko pobledelega bratovega obličja.

Jeza je stresla Tutmesa po vsem životu.

»Zakaj sem prišel semkaj,« je rekel s komaj zatajevano jezo, »o tem nočem govoriti v tem trenotku. Toda obljubljam ti, da pride čas, ko bo tvoja radovednost utešena in spoznaš smoter mojega potovanja.«

»Ni treba, da bi čakala. Povem ti vse takoj,« je odgovorila kraljica. »Prišel si na poziv velikega žreca Amonovega, da bi se z njim posvetoval, na kakšen način bi se po smrti Tutmesa II. mogel polastiti izpraznjenega mesta poleg mene. Toda prisegam ti,« je rekla in dvignila svojo majhno pest, »da stopiš samo preko mojega trupla na prestol, in to je tako gotovo, kakor nas bo ta spomenik preživel in bo govoril bodočim vekom o moji slavi in moči.«

»Kaj zato — pojdem pa preko tvojega trupla, kajti moje pregnanstvo mi že preseda. Dokler sem živ, se ne odpovem svojim pravicam,« je rekel mladenič odločno.

(Dalje.)

Objave.

Popravek.

Na vprašanje št. 363 (glej »Novi list« št. 40 od 26. decembra 1929.) »ali so po novem letu odpravljeni kolki (bolli) na mrzla in gorka jedila v gostilnah«, smo odgovorili netočno. Odpravljena je kolkovina le od mrzlih jedil, dočim jo je treba od gorkih še vedno plačati.

Slovo.

Ker mi iz važnih razlogov ni bilo mogoče se posloviti od vsakega posameznika, zato se s tem poslavljam od vseh vernikov dolinske župnije in boljunske kapelanije. Zelo mi je žal, da začasno ne bo nikakega naslednika, a temu je krivo edinole veliko pomanjkanje duhovnikov. — Prisrčen pozdrav v imenu Jezusovem.

GABRIJEL PIŠČANEC, župnik,
sedaj v Klancu.

Darovi.

Za *»Sirotišče sv. Družine«:* Preč. g. Al. Blažko 10 L; p. n. Pavlina Bizaj, Aleksandrija, 20 L; v spomin blagopokojne Teodozije Leban daruje njena žalujoča mamica 70 L; K. G. 6 L 80 st. Srčno hvalo izrekamo tudi tvrdkam T. Hribar, Plesničar (Via Carlo Favetti) in Just Ušaj (na Travniku) za darovano blago!

Prav nič treba se ni bati revni, srednji in bogati: Je dovolj pšenice mlete, še za naše „PEKATETE“.

»DRUŽINA« IZŠLA.

Prva letošnja številka »Družine« je izšla z zelo bogato vsebino. Poslali so jo vsem starim in novim naročnikom ter na ogled nekaterim drugim. Kdor se noče naročiti, naj »Družino« takoj vrne poštarju in naj zapiše na ovoj »ritorno«. Vendar pa le dobro premisli, preden jo vrneš.

Vsakemu zvezku je priložena poštna nakaznica, s katero nakažeš naročnino. Če si že plačal, najdi novega naročnika in nakaži njegovo naročnino. Po isti nakaznici lahko nakažeš več naročnin, samo zapiši na hrbtu, za koga pošiljaš. Kdor ne plača naročnine do 10. februarja, ne bo dobil druge številke.

Kdor pošlje naročnino za 6 novih naročnikov, bo dobival »Družino« skozi celo leto zastonj. Naročnina znaša letno 14 lir, s krojno prilogo 20 lir. Za inozemstvo 20 lir, s krojno prilogo 30 lir.

Kdor želi »Družino« na vpogled, naj takoj sporoči upravi.

Naslov je: »Družina«, Gorizia, via Mameli 5.

Gospodarstvo.

Trg kmečkih pridelkov.

TRST, 20. januarja:

Jabolka 200 do 400.

Hruške 180 do 200.

Kostanja je na trgu prav malo več, cena 100 do 120.

Krompir ogrski 38 do 40, domač 50 do 55

Čebula 50 do 55.

Zelenjad: vrzote 20 do 30, kapus (malo blaga) 60 do 70, cvetača 60 do 120, solata 120 do 130, rdeči radič (cene so nestalne) 120 do 150.

Z drvmi je slaba kupčija radi mile zime. Kmetje in drvarji jih morajo ponujati po mestu in postajajo na vogalih z vozovi, da bi našli kupca. Cena 16 do 18 kvintal.

GORICA, 21. januarja:

Na trg prihaja le zelenjad, in sicer dnevno okoli 20—30 kvintalov rdečega radiča, 5 do 10 kvintalov zelenega, približno isto toliko špinače in okoli 20 kvintalov vrzot. Ostale zelenjadi pridejo na trg le manjše količine.

Večina zelenjadi gre v Trst, precej pa tudi na bližnje inozemske trge. Cene so sledeče:

Špinača 100 do 120, rdeči radič 120 do 170, zelen radič 100 do 130, vrzote 10 do 15, solata endivija 120 do 140, zelena 80 do 100, peteršilj 50 do 60, motovilec 300 do 350.

Krompir 45 do 50.

Jajca 50 do 55.

Maslo (kmečko) 13 do 13.50.

Naše češplje.

III.

Katere vrste naj sadimo?

Tudi med češpljami imamo danes toliko vrst, da se le malokdo spozna. Pred vojno je Kranjska kmetijska družba pošiljala tudi v Reško dolino razne nove vrste sliv in češpelj, a žal da se je le malokatera med njimi izkazala. Ene niso bile za prodajo, druge niso hotele roditi in tako dalje.

Naša navadna češplja je še vedno najboljša, ker je dovolj rodovitna in ker moremo sadje porabiti v najrazličnejše namene. Po njej povprašujejo trgovci in ne po drugih. Naša domača češplja spada v rod, ki ga botaniki označujejo z latinskim imenom »prunus domestica«.

Vse češplje in slive, ki spadajo v rod »prunus domestica«, so po dobroti in uporabnosti sadja na prvem mestu. Žal, da jo ljubijo tudi škodljivci. Od vseh češpljevih vrst napadajo najbolj domestiko. Domestika je tudi od vseh najbolj občutljiva. Podvržena je raznim boleznim in nista vsaka lega in podnebje zanjo. Renklodi, ki rodijo najslajše sadje, najdejo n. pr. le malo ugodnih krajev. To je tudi vzrok, ki je silil Burbanka v Ameriki k iskanju ali vzgajanju novih trpežnih vrst. Po dolgem trudu se mu je to tudi posrečilo. Med mnogimi njegovimi vrstami so pri sadjarjih vzbudile največjo pozornost razne japonske križanke.

Japonske češplje, ki so jih sadjeslovci najprej imenovali »prunus triflora«, pozneje pa »prunus salicina«, imajo toliko odličnih lastnosti, da so po nekod docela izpodrinile betežno domestiko. Ker vemo o japonski češplji pri nas prav malo, hočem opisati na tem mestu nekatere njene značilnosti.

Japonska češplja se je predvsem priljubila radi tega, ker se rada prilagodi raznim podnebjem in legam, in čeprav ne uspeva povsod, raste vendar tudi v krajih, kjer je domestika odpovedala. Tudi kjer obe vrsti uspevata, ima japonka vrline pred domestiko. V splošnem so japonske vrste močnejše rasti in dokaj rodovitnejše nego domače. Roditi začnejo bolj zgodaj in razne bolezni ter škodljivci jih toliko ne napadajo. Medtem ko se sadje domačih vrst kaj kmalu pokvari, ostajajo japonke mnogo dni v najlepšem stanu. Sadje je tudi odporno proti poškodbam in ga mnogo lažje razpošiljaš nego naše domače vrste. Največja odličnost pa je ta, da so japonke v obče jako lepe, debele in zelo prijetno diseče. Zaostajajo pa za boljšimi domačimi vrstami po okusu.

Slaba stran japonskih vrst je predvsem prerano cvetenje. Razcvetejo se takoj za breskvami in marelicami in jim radi tega mnogokrat pomladanski mrazovi (slana!) pokvarijo cvetje. Razen tega se meso večinoma drži koščic in drevje je manj odporno proti mrazu. Poslednje pa pri nas najbrž ne bo držalo, kajti lanska izredno ostra zima ni uničila meni niti enega drevesa japonskih vrst. Pač pa jih je nekaj uničila suša.

Listje japonskih češpelj je podobno breskovemu, sadovi so okrogli, srčasti ali stožičasti, rumene ali črešnjevo rdeče barve, purpurni ali modri niso nikoli. Meso je čvrsto, sočno in sladko, rumene barve, pri nekaterih vrstah (Satsuma) pa rdeče kot kri. Iz vsakega cvetnega popka se razvijejo trije cvetovi, zato so japonske vrste dobile prvotno naziv »triflora«.

Nekatere bolj znane japonske vrste so: Burbank, Abundance (obilica), Satsuma, Edouard, Kelsey, Shiro, Combination, Gaviota, Santa Rosa in Bartlett. Poslednja je zanimiva, ker ima isti duh kot hruška viljemovka (vrtolanka). Sicer pa gojijo samo v Ameriki nič manj kot 92 različnih japonskih vrst.

Kaj naj bi mi sadili? Japonske ali evropske vrste? Pri nas je preiskušena samo navadna domača vrsta. Kjerkoli uspeva, sadimo to. Vmes pa preiskušajmo še japonske, znabiti da odkrijemo v njih dragocen vir dohodkov. Ker zorijo bolj zgodaj kot naše, ne bodo tem kvarile kupa, čeprav se zelo razširijo. Pomni pa, da so japonske vrste po večini samosterilne. Zato moraš vedno saditi po dve ali več vrst skupaj, da se more cvetje medsebojno oplojati.

Pri razmnoževanju domačih vrst se poslužuj samo izrastkov iz korenin. Tudi nova drevesa začnejo kmalu poganjati take izrastke, ki nas vedno ovirajo pri košnji in pri obdelovanju. Rabi za češpljevo podlago mirobalano ali juliensko slivo. — Eno ali drugo dobiš skoro v vsaki večji drevesnici.

Če misliš na nove nasade, pomni, da zahtevajo vse vrste češpelj in sliv vlažno zemljo, ki pa ne sme biti močvirna in nepropustna in tudi ne uboga na apnu. V obvodnem pesku ne uspevajo rade, ker je ta brez apna. To je v Reški dolini znana stvar. Vsakoletne poplave izlužijo apno iz obvodne naplavine in zato ga moramo umetno dodajati s trošenjem pepela, Thomasove žlindre, kalcijevega cijanamida ali pa apnenega prahu.

F. M.

Špinača.

Špinače uživamo največ od oktobra do maja, kajti v poletnih mesecih imamo dovolj solate in druge zelenjave.

Špinača vsebuje mnogo železa in raznovrstnih redilnih soli; bogata je tudi na vitaminih, ki jih učenjaki vedno bolj hvalijo in cenijo, ker pospešujejo redno prebavljanje in sploh delovanje vsega našega telesa. Zdravniki predpisujejo vsem slabokrvnim obilno uživanje zelenjave, posebno pa špinače. Vsi predpisi zdravnikov ostanejo popolnoma brezuspešni, ker špinačo nepravilno uživamo.

Navadno špinačo kuhamo in potem odlijemo vodo, v kateri smo jo kuhali. Poskušnje pa so dokazale, da se s kuhanjem špinače uničijo dragoceni vitamini in da se v vodi raztope tudi ostale redilne soli kakor tudi za kri koristno železo. Po kuhanju postane špinača malo vredna snov, ki je užitna samo zato, ker ji dodamo začimb, mesne juhe in prižganja. Zato ni čudno, če uživanje špinače bolniku nič ne koristi in če izostane pričakovani uspeh.

Špinačo je treba uživati surovo v solati. Samo tako bo špinača dala telesu, kar vsebuje, in pospeševala tvorbo krvi. Surova špinača je lahko prebavljiva, človeka nasiti in je tudi okusna. Seveda se je treba privaditi, kar pa ni težko.

Spečene grozdne pelke

rabijo marsikje kot nadomestilo za kavo. Med vojno so jih v rajnki Avstriji mnogi pokušali in niso bile ravno najslabše nadomestilo kave. Mogoče bi jih kazalo zopet rabiti, zakaj kava je draga.

Sad divjega kostanja

rabijo v različne namene. Zdrobljen in namočen v mrzli vodi zgubi grenkobo in je primerna krma za govejo živino. V industriji izdelujejo iz divjega kostanja lepotilni prah (puder), škrob in alkohol.

Kokoši nesejo tudi pozimi,

če so se izvrgle v dobi od 15. marca do 1. maja in če dobivajo v zimskem času in kadar so zaprte med drugo krmo nekoliko mesne moke ali dobro zmletih kosti. Pazi zato, da pravočasno podložiš kokoši.

Gnojenje grahu.

Ker ostane grah zunaj le kratke mesece, mu ne prija hlevski gnoj, če ni dobro dozorel in popolnoma preperel. Zakaj samo tak gnoj lahko nudi rastlini takoj potrebnih redilnih snovi. Poleg tega vsebuje tudi najboljši hlevski gnoj zelo malo fosforja, in ravno tega potrebuje mnogo. To velja sploh za rastline, pri katerih nam je seme ali zrnje glavni pridelek. Zato dodaj hlevskemu gnoju še nekoliko superfosfata: priporočamo po 4 - 6 kg superfosfata za vsakih 100 m² zemlje.

Najbolj primerna gnojila za grah so umetna gnojila: prva sta 40% kalijeva sol in že omenjeni superfosfat. Grah ne potrebuje obilo dušičnatega gnojila, ker črpajo grahove korenine same dušik iz zraku; vendar pa koristi dušičnato gnojilo vsaj v prvih tednih, ko nima še grah dovolj krepkih lastnih korenin.

Z umetnimi gnojili gnojimo grahu na sledeči način: vzamemo 5 kg 40% kalijeve soli in 10 kg superfosfata ter vse skupaj premešamo. To raztrosimo vrhu zemlje, kjer bomo sadili grah. Taka količina zadostuje za 100 m². Raztrošeno umetno gnojilo premešamo z grabljami. Na isto površino raztrosimo po 3 dneh, to je neposredno pred sajenjem graha, po 2 kg apnenega nitrata (nitrato di calcio) in ga zopet premešamo z grabljami. Nato sadimo grah. Zemlja mora biti par pedi na široko okoli grahovega gnezda ali vrste dobro pognojena.

Zalivanje graha z gnojnico, posebno ko začne cveteti, je škodljivo. Gnojnica povzroča namreč hitro rast in velik razvoj stebel, kar pri grahu ni glavno. Glavno je stročje polno zrnja. To dobiš samo, če gnojiš le s kalijevo soljo in superfosfatom.

Naznanilo in zahvala.

S potrtim srcem naznanjamo vsem sorodnikom, znancem in prijateljem žalostno vest, da je naš ljubljeni soprog in oče, gospod

ADOLF ANTON MLEKUŠ

dne 11. januarja v 63. letu starosti po dolgi bolezni v sanatoriju »San Giusto« v Gorici umrl in bil položen k večnemu počitku na domačem pokopališču v Bovcu.

Zahvaljujemo se vsem, ki so nam stali v težkih dneh ob strani, zlasti gospej Tonini Fulčevi, katera mu je dolgo časa tako požrtvovalno stregla, gospodu in gospej Miheličevi, gospodu in gospej Feretti, Flajsovim in Ostanovim ter vsem ljubim sosedom v Mali vasi. Zahvaljujemo se vsem, ki so prišli od blizu in daleč, da ga poslednjič spremijo, predvsem preč. duhovščini, darovalcem lepih vencev, izmed katerih nas je zlasti ganil oni, ki so ga poklonili nastavljenci. Prav prisrčna zahvala domačemu pevskemu zboru za nagrobnice ter vsem, ki so na katerikoli način z nami čutili in nas tolažili. — Bog povrni vsem tisočero!

Bovec, 20. jan. 1930.

ŽALUJOČI OSTALI.

Zahvala.

Dne 20. januarja t. l. so bili položeni v družinsko grobnico zemeljski ostanki

LENKE DEVETAKOVE.

Ob tej priliki se prav prisrčno zahvaljujemo vsem, ki so nam bili v pomoč in nam lajšali bol ob grenki izgubi, ter vsem, ki so jo spremili k večnemu počitku.

Predvsem najlepša zahvala častiti duhovščini, darovalcem vencev in cvetlic, pevskemu zboru ter dekletom in fantom.

Tolmin, 21. januarja 1930.

ŽALUJOČI OSTALI.

KER JE KONEC ZIME,
smo začeli z veliko
razprodajo vseh zimskih predmetov
ALL' ECONOMIA FAMIGLIARE
Trst - Piazza Ponterosso N. 5

Ženske in moške maje . .	od L	5.50	naprej
Ženske in moške sp. hlače	od L	6.90	naprej
Otroške majice	od L	3.90	naprej
Zimske vratne ovijalke . .	od L	5.50	naprej
Velika izbera pullowerjev .	od L	9.50	naprej
Pisan porhant za halje . .	od L	1.75	naprej
Lawn-tenis	od L	1.60	naprej
Frštanj na dvojno lice . .	od L	2.90	naprej
Blago za halje, pol volne .	od L	6.50	naprej
Blago za suknje, volneno	od L	10.—	naprej
Izgotovljene halje . .	od L	18.—	naprej
Moške suknje, prilika . .	od L	65.—	naprej
Ženske suknje s kožuhovino	od L	140.—	naprej

Velika izbera nogavic za moške, ženske in otroke, odej, pokrival, blazin, žepnih rut, lanenega platna poljubne širokosti, čipk, vezenin, itd. itd.

Proučite naše cene in videli boste, da ni nižjih v Trstu. — ZA NAKUP ČREZ 15 LIR DOBITE DARILO.

ZAHVALA.

Čutim dolžnost, da se javno zahvalim Italijanski zavarovalni družbi Cavalli s sedežem v Trstu in glavnim zastopstvom v Trstu, via N. Macchiavelli št. 10, ki mi je izplačala preko zastopnika Antona Posege v Razdrtem visoko premio 2500 lir za poginulega konja, čeprav je konj poginil drugi dan potem, ko sem se zavaroval. Izplačala mi je točno in hitro.

Mejak Ivan,
LANDOL 23,
občina Hrenovice.

Nove postave.

POMILOŠČENJE.

V »Novem listu« smo že poročali, da je kralj ob priliki prestolonaslednikove poroke izdal pomilostilni odlok. Pri nas se oglašajo največ starši sinov, ki so brez potnega lista prekoračili državno mejo.

Da ne bo treba odgovarjati na posamezna vprašanja, hočemo natančno pojasniti pomilostilni odlok.

Dve dobroti.

Odlok od 1. januarja 1930. št. 2 vsebuje pomiloščenje in odpust kazni.

Pomiloščenje ne izbriše samo kazni, marveč tudi sam zločin. Če je zločinec zaradi pomiloščenega zločina že pod procesom, mora sodnik proces ustaviti.

Za nekatere zločine pa je kralj dovolil le odpust kazni. V tem slučaju zločin ostane in se kazen le zniža.

Kateri zločini so pomiloščeni?

Pomiloščeni so:

1. zločini, za katere je v kazenskem zakoniku določena ječa do enega leta;
2. zločini, za katere določuje zakon LE denarno kazen, naj bo kazen še tako velika;
3. zločini, ki jih kaznuje zakon z zaporom IN z denarno kaznijo; v poslednjem slučaju je treba spremeniti denarno kazen v zapor (10 lir en dan) in če ne znaša skupna kazen več ko eno leto, je zločinec popolnoma pomiloščen.

Primer: Gašper je bil obsojen na šest mesecev zapora in 1000 lir kazni. 1000 lir se spremeni v 100 dni zapora. Ker znaša ves zapor samo 9 mesecev in 10 dni, je Gašper prost. Če bi pa bil Gašper obsojen na 6 mesecev ječe in 2 tisoč lir kazni, bi ne bil pomiloščen, temveč bi se mu odpustilo samo eno leto zapora, zločin pa ostane zapisan;

4. pomiloščeni so tudi tatovi, če so ukradli predmet, ki ni vreden več ko 500 lir; pomiloščen je nadalje zločinec, ki je zagrešil poneverbo, istotako kdor je našel stvar. a ni postopal po predpisih zakona, ali kdor si je prilastil tuje stvari, ki so prišle v njegovo posest po pomoti ali slučaju. V vseh teh slučajih pa ne sme biti predmet več vreden ko 500 lir; kazen je pa lahko tudi večja nego eno leto;
5. pomiloščena so vsa kazniva dejanja, ki jih zakon označuje za prestopke (contravenzioni).

Odpust kazni.

Pri zločinih, za katere določuje zakon tudi več ko eno leto ječe, se obsojencem v vsakem slučaju zniža zapor za eno leto. Če je kdo bil obsojen na eno samo leto, je prost. Zločin pa ostane zapisan, ker za te slučaje ni pomilostitve.

Pri vojaških zločinih se kazen zniža celo za dve leti.

Pomiloščenec, ki zagreši po 2. januarju 1930. v dobi 5 let nov zločin, bo moral prestati tudi že odpuščeno kazen.

Kdo ni deležen kraljevih milosti?

Niso deležni ne pomiloščenja in ne odpusta kazni zločinci, ki so bili za časa, ko so zagrešili zločin,

a) pod posebnim policijskim nadzorstvom;
b) v konfinu;
c) opominjani (ammonimento) in
d) ki so bili obsojeni zaradi DVEH zločinov in je znašala ena izmed kazni vsaj tri mesece zapora.

Za katere zločine ne velja pomilostilni odlok?

Ne velja za nastopne:

1. veleizdajo, vohunstvo, desercijo in za druge težke vojaške zločine;
2. za protidržavne zločine;
3. za zločine, ki so bili napravljeni v družbi; za ponarejevanje denarja; za osebe, ki so bile zaradi umorstva obsojene na dosmrtno ječo; ni pomiloščen zločinec, če je ukradel živino, in niso pomiloščeni zločini ropa in težkega nasilstva;
4. odlok tudi ne velja za zločine proti finančni oblasti n. pr. tihotapstvo, kuhanje žganja brez dovoljenja itd.

Za kakšen čas velja pomilostilni odlok?

Pomilostilni odlok velja za vse zločine, ki so bili zagrešeni do 1. januarja 1930.

Pomilostitev izvrši sodnija. Če bi pa sodnija v enem ali drugem slučaju ne izvršila pomilostitve, naj prizadeti vloži na sodnijo prošnjo.

ZDRAVNIK
dr. Josip Potrata
sprejema
od 10.-13. in od 15.-16. ure
v GORICI
Via delle Monache 1
nad lekarno Pontoni.

ZDRAVNICA
dr. VILMA DOMINCO,
bivša asistentinja kr. klinike za porodništvo in ženske bolezni v Florenci
sprejema
od **10. - 12.** in **15. - 16.** ure
GORICA, Corso Vitt. Em. III. štev. 59.

Vabilo

k

izrednemu občnemu zboru

„Kmečke posojilnice“ v Šempolaju,

ki se bo vršil dne 9. februarja 1930. ob 11. uri v zadružnih prostorih kot določa § 34 zadružnih pravil za drugo sklicanje z istim dnevnim redom, ki je bil objavljen v »Novem listu« štev. 3. dne 16. jan. 1930.

ODBOR.

ČREVA!!

Pri nakupu slanih in suhih prvovrstnih črev za salame, klobase, klobasice itd. obrnite se na

IZDELOVALNICO ČREV
v GORICI,
via del Macello 46.

KABINET ROENTGEN
primarija
drja AVGUSTA DE FIORIJA
je odprt vsak dan v Gorici,
Corso Vittorio Emanuele III št. 14,
od 9. — 12. in od 2. — 4.
V juliju in avgustu je ob nedeljah zaprt.

30 lir na dan
prav z lahkoto zasluži 14 letna deklica s pletilnim strojem „DUBIED“.
S tem strojem lahko pleteš obleke, maje, hlače. nogavice i. t. d. Glavno zastopstvo
ELIJA ČUK, Gorica, piazza Cavour štv. 9.
Tu dobiš tudi najboljše vrste šivalnih strojev, dvokoles in vse tozadevne potrebščine.
Lastna mehanična delavnica via Duomo št. 11.
Brezplačen pouk v pletenju in vezenju.

Dott. GIUS. COMEL,
specialist za bolezni v
ušesih, nosu in grlu,
bivši operater na univ. klinikah prof. Neumann-a in Hajek-a na Dunaju in asistent prof. Brunetti-ja v oddelku za nosne in ušesne bolezni v mestni bolnišnici v Benetkah.
Sprejema od 9.-11. predp. in od 3.-4. pop.
Gorica, Via Garibaldi 11 (prej Teatro)

Josip Kerševani, Gorica,
Piazza Cavour štev. 9.

Zaloga šivalnih strojev svetovnoznanih tovaren „MUNDLOS“ in „PFAFF“, dvokoles originalnih BIANCHI, gramofonov, samokresov, pušk in vseh nadomestljivih delov imenovanih predmetov.
Mehanična delavnica:
GORICA — Piazza Cavour štev. 5
Benclu „LAMPO“ **Benclu „LAMPO“**

Najboljši pletilni stroji nemške tovarne „Sandler & Graff“. Brezplačen pouk v umetnem vezenju in pletenju. Telefon št. 415. Brzojavke: KERSEVANI, GORIZIA. CICLI

MLINARSKE LICENCE.

Do 31. januarja morajo mlinarji obnoviti licenco. Prošnjo naj pošljejo na prefekturo in priložijo potrdilo registrskega urada, da je bila pristojbina plačana. Mlinar, ki ne plača do 31. januarja pristojbine, bo moral odšteti trikratno svoto.

POTREBNA SVOJSTVA MENICE.

(Nadaljevanje.)

O zapadlosti menice.

V zadnjem članku smo rekli, da mora biti na menici označen tudi rok, ko je treba plačati menični dolg ali ko menica zapade.

Kako se lahko določi zapadlost menice?

Na dva načina:

I. Zapadlost je napisana na menici; pri tem razlikujemo tri slučaje: 1. zapadlost ob določenem dnevu (scaduta a giorno fisso); 2. zapadlost ob semnju (scaduta in fiera); 3. zapadlost ob določenem času po izstavitvi (scaduta a certo tempo data).

II. Zapadlost ni napisana na menici in ni razvidna iz menice, marveč je odvisna od volje meničnega upnika. Vendar mora menični upnik tako menico vsaj v teku enega leta predložiti dolžniku, da jo plača, oziroma prizna. Razlikovati je treba dva slučaja:

1. zapadlost na pogled (a vista), to se pravi, da menica zapade, ko jo menični dolžnik dobi na vpogled;

2. zapadlost v določenem času po vpogledu (a certo tempo vista), to je, menica zapade v določenem roku, odkar jo je upnik predložil v plačilo.

Ob določenem dnevu: a giorno fisso.

Primer: »il 15 agosto 1930 paghero per questa Cambiale lire mille« = dne 15. avgusta 1930. plačam za to menico tisoč lir. Lahko se pa zapadlost označi tudi z obletnico določenega dogodka, n. pr.: dieci giorni dopo il Natale del 1931 paghero = deset dni po božiču 1931. plačam; dan zapadlosti se lahko določi tudi z obletnico smrti vsem znane osebnosti, n. pr.: nel prossimo anniversario della morte di Vittorio Emanuele II paghero = ob prvi obletnici smrti kralja Viktorja Emanuela II. plačam.

Ob semnju = in fiera.

Primer: »in fiera di S. Andrea del 1930 paghero« = ob semnju sv. Andreja 1930. plačam. Če traja semenj več dni, je treba plačati menično svoto na predzadnji dan semnja.

Zapadlost ob določenem času po izstavitvi menice.

Primer: »a sei mesi data paghero per questa Cambiale lire mille« = v teku šestih mesecev po datumu plačam za to menico tisoč lir. Zapadlost je v tem slučaju odvisna od datuma, to je od dneva, ko je bila menica izstavljena.

Pri tem moramo razlikovati štiri slučaje:

a) menica zapade v določenih dnevih po datumu, n. pr.: a 15 giorni data = v 15 dneh po datumu. Če je bila n. pr. menica izstavljena 1. februarja, zapade dne 16. istega meseca. Dan izstavitve se namreč ne šteje;

Zobozdravniški ambulatorij

TRST - - Via delle Sette Fontane 6.

Izvršuje točno vsako delo z zlatom in kavčukom. Našim ljudem z dežele poseben popust za potne stroške. Govori se slovenski. — Delo zajamčeno! — Odprto od 9.—13. in od 15.—19 Ob nedeljah od 10.—12.

Za obuvalo rabite

SAMO

ki ohrani, omehči in osvetli.

Izdelek

SIDOL COMPANY

TRST — Via S. Zaccaria štev. 4

Telefon N.ro 72-73.

Najvišje cene plačujem za

Kože

kun, zlatic, dihurjev, vider, jazbecev, veveric, divjih in domačih zajcev.

D. WINDSPACH - TRIESTE

Via Cesare Battisti 10/II, vrata 16. Telefon št. 68-81

Sprejemajo se pošiljatve po pošti.

„Al buon mercato"

TRST — Via Arcata 16 — TRST

Velika zaloga moških in deških oblek - Štajerske jope z navadnim in kožuhovinastim ovratnikom. Suknje, površniki, delavske obleke, posamezne hlače in jopiči.

Govorimo slovenski. Cene zelo ugodne.

NASLOV »NOVEGA LISTA« JE:

»Novi list«, Gorizia, via Mameli 5.

Ni treba dodajati ničesar drugega.

Zobni zdravnik

dr. Robert Hlavaty

sprejema

od 9. do 13. in od 16. do 19. ure

v TRSTU

via S. Lazzaro št. 23 - II.

Ob sredah in sobotah ordinira

v POSTOJNI

NAJTRDNEJŠE POHIŠTVO IN ZAJAMČENO PO NAJNIŽJIH CENAH

dobite v tovarni

G. BIECHER

TRST — Via dell'Istria 27.

Najbolj moderne sobe, kuhinje in jedilnice, razpošiljamo po deželi.

Veliki popusti!

Gostilna „ALBERGO VITTORIA"

Trst, Via XXX. ottobre, vogal Via Valdirivo

Telefon 39-86.

Sobe za tujce po zmernih cenah. Domača kuhinja, izbera rib; istrska in kraška vina.

Izvrstna postrežba!

Darila za birme, poroke, in krste

dobite v

ZLATARNI F. BUDA,

TRST - Corso Garibaldi 35

Gostilna „Alle Corriere"

(tik Caffe Fabris)

v TRSTU, via Romagna št. 4.

Domača kuhinja, vipavsko in istrsko vino ter kraški teran. — Postajališče potniških avtomobilov in ljudi z dežele.

Lastna zaloga vina

v Trstu - Viale XX Settembre 94

Vljudno se priporoča

lastnik F. STRANCAR.

b) menica zapade v določenih tednih po datumu; n. pr.: a tre settimane data paghero = v treh tednih po datumu plačam. Ako je bila menica izstavljena recimo 1. februarja 1930., zapade 22. februarja 1930. Taka menica zapade vedno na dan, ki nosi isto ime kakor dan izstavitve. V našem primeru je dan izstavitve (1. febr.) sobota in ravno tako je sobota dan zapadlosti (22. febr.). Tudi v tem slučaju se ne šteje dan izstavitve.

c) menica zapade v tolikih mesecih po datumu n. pr.: a tre mesi data paghero = v teku treh mesecev po datumu plačam. Če je bila menica izdana dne 4. maja 1930., jo moraš plačati dne 4. avg. 1930. Kdaj zapade menica, ki je bila izdana dne 31. januarja z zapadlostjo meseca po datumu? Taka menica zapade 28., oziroma 29. februarja. Isti dan zapade tudi menica, ki je bila izdana 29. in 30. januarja. Menica, ki je bila izdana dne 31. marca, zapade 30. aprila;

d) menica zapade v tolikih letih po datumu, n. pr.: a due anni data paghero = v dveh letih po datumu plačam. V tem slučaju je treba menico plačati na dan in mesec, ki odgovarja dnevu in mesecu v letu izstavitve. Ako je bila v našem primeru izdana menica dne 26. novembra 1928., zapade dne 26. novembra 1930.

Zapadlost ob vpogledu = scaduta a vista.

Primer: a vista paghero lire mille per questa Cambiale = ob vpogledu plačam tisoč lir za to menico.

Kdaj zapade taka menica?

Taka menica zapade, ko jo upnik predloži dolžniku v plačilo.

Rekli smo pa že, da je menica nadomestek denarja. Kdor ima menico, upa gotovo, da bo dobil točno na dan zapadlosti denar. Dolžnik bi moral zato imeti v našem slučaju pripravljen denar vseh 5 let, to je za vso dobo, dokler menica ne zastara, da ga izroči upniku, če se ta oglasi. Toliko svobode in samovolje pa zakon ni mogel dovoliti posestniku takšne menice.

Zato zakon posestnika take menice obvezuje, da jo predloži dolžniku v plačilo vsaj v **teku enega leta** po izstavitvi. Če tega ne stori, izgubi pri »suhi« menici pravico do menične tožbe. Ostane mu samo še navadna tožba. O »trati« bomo pa še govorili.

Zapadlost v določenem roku po vpogledu.

Primer: a due mesi vista paghero = v teku dveh mesecev po vpogledu plačam. Dolžnik mora plačati dolg v teku dveh mesecev, odkar mu je upnik predložil menico v plačilo. Po preteku teh dveh mesecev menica zapade. Toda tudi v tem slučaju predpisuje zakon, da mora upnik predložiti menico vsaj v teku enega leta po izstavitvi v plačilo. Zato zapade v našem slučaju menica najkasneje v 14 mesecih. Pri tem se dan izstavitve ne šteje. Tudi v tem slučaju izgubi upnik pravico do menične tožbe.

(Dalje.)

Kakoršnekoli nadomestne dele za lastne posnemalnike, pinje i. t. d. Vam lahko vedno nudi družba

„ALFA LAVAL“.

Predno kupite posnemalnik ali pinjo, mislite tudi na to!

Družba ALFA LAVAL - Milan,
via Farneti 5

Nadzornik za Julijsko Krajino:
CORRADO BAN - GORICA - VIA CAPRIN 25.
(nasproti sev. postaji.)

ZDRAVNIK
dr. Gresic Adalberto,
starejši sin,
sprejema vedno v svojem **ambulatoriju v GORICI,**
na Travniku (Piazza Vittoria) št. 14/I.
nad lekarno Cristofoletti.

Pooblaščeni napeljevalec električne luči, zvoncev in strelodov, napeljevalec vodovodov, plina, zdravstvenih in električnih naprav
ALOJZIJ BONNES
se je preselil
iz ulice via Carducci štev. 1 na Corso Verdi 1 (Marzinijeva hiša), Gorica.

PREKLIC.

Podpisana Budin Ivan, pok. Franca, in Budin Josip, živ. Ivana, iz Zalošč izjavljata resnici na ljubo, da so javno izražena mnenja in prijave na oblastva o načinu, kako sta gg. Križman Ignacij in Golja Franc na javni dražbi kupila njuno posestvo zmotna. Gg. Križman in Golja sta pri nakupu omenjenih posestev ravnala popolnoma pošteno.

Istočasno rada prekličeva žaljivke, ki sva jih izrekla proti njima in javljava najino sedanje prepričanje oblastvom, na katera sva naslovila pritožbo, da jo umakne, ker je neosnovana.

Gorica, 15. I. 1930.

Budin Ivan in Budin Josip.

Avtorizirana civilna inženirska pisarna
dr. ing. Gaberščik Oskar,
TOLMIN,
izvršuje vsa civilno inženirska dela in vsakovrstne projekte; napravi načrte in vse potrebno za priznanje vodnih pravic; izmeri in parcelira zemljišča; izdela zemljiške skice za kupnoprodajne pogodbe; itd. razne cenitve za privilegirana posojila: itd.

Odlikovani zobozdravniški ambulatorij
R. BREZIGAR
SPREJEMA
V GORICI
na Travniku št. 17/I (Piazza Vittoria)
poleg kinematografa.

Avtomobilna mehanična šola, državni patent zajamčen.
Vedno odprti tečaji.

26. januarja 1930. bo pričel avtomobilski tečaj s sledečim urnikom:
Ob desetih v Gorici, Piazza Vittoria, gostilna „Università“ (Fiegl), — Ob dvanajstih v Tolminu, hotel „Krajne“. — Ob trinajstih v Cerknem, gostilna „Porezen“. — Ob štirinajstih v Idriji, hotel „Didi“. — Ob šesnajstih v Ajdovščini gostilna „Slokar“.

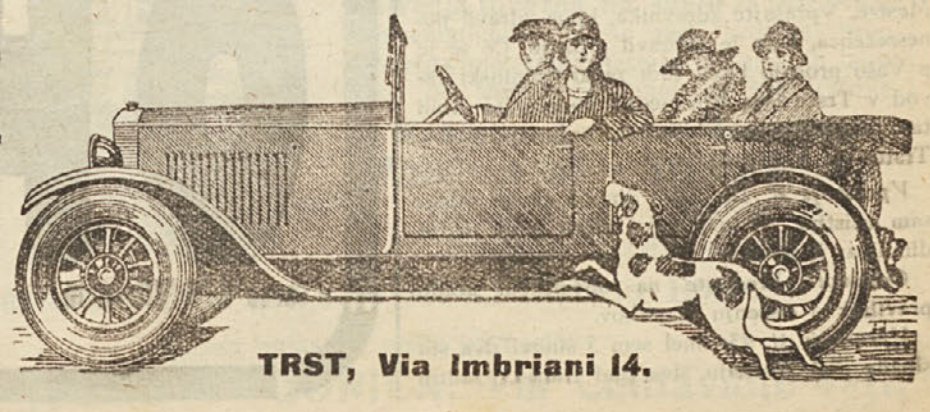

TRST, Via Imbriani 14.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje št. 34: Bil sem kaznovan na 6 mesecev zapora in 500 lir globe, a to pogojno in za pet let. Od takrat so minila 3 leta. Ali sem tudi jaz amnistiran? Rabim kazenski list, da dobim licenco.

Odgovor: Tudi Vi ste deležni pomilostitve. Sicer ni nobene zapreke, da bi se Vam ne izdal kazenski list; pomiloščena pogojna kazen ne ovira licence. Če pa mislite zaprositi za gostilno, Vam bo prošnja skoro gotovo odbita, zakaj oblastva izdajo take nove licence le v redkih slučajih.

Vprašanje št. 35: Zdravniška komisija v Vidmu mi ni priznala vojne pokojnine. Ranjen sem bil na ruskem bojišču, zato sem napravil rekurz, ki je sedaj rešen. Kličejo me znova na zaslišanje pred komisijo, ki bo odločila. Ali hočem še kaj drugega napraviti, da pridem do pokojnine?

Odgovor: Vam ne ostane drugega, nego da počakate na izid zaslišanja.

Vprašanje št. 36: Sezidal sem pred 23. majem 1923. hišo. Predujma sem dobil 50 odstotkov v denarju, ostalo polovico v obveznicah. Ker mi pa pritiče tudi ostanek v gotovini in ne v obveznicah, sem napravil že 19. avg. 1927. priziv, ki do sedaj ni še rešen. Kaj naj storim?

Odgovor: Napravite pismeno prošnjo na finančno intendanco, da Vam čimprej reši priziv.

Vprašanje št. 37: Sem letnika devet in sem pod orožjem. Otrok nas je bilo enajst. Eden je letnika osem in je že odslužil vojaščino. Premoženja nimamo nobenega. Ali imam pravico do skrajšane vojaške službe?

Odgovor: Ne! (Isto velja za Vašega prijatelja).

Vprašanje št. 38: V zadnjih štirih letih mi je sin izročil v celoti nad 8000 lir, sedaj pa zahteva denar nazaj. Ali sem dolžan plačati?

Odgovor: Če Vam je sin denar posodil ali pri Vas shranil in ne daroval, morate vrniti.

Vprašanje št. 39: Sosed zlaga drva k zidu, in sicer pod kap moje hiše. Z vejami se zid kvari. Ali sme zlagati brez dovoljenja?

Odgovor: Če je sosed solastnik zida, lahko polaga drva za zid; če ni, jih ne sme naslanjati na Vaš zid brez Vašega dovoljenja.

Vprašanje št. 40: Ali pojdejo naborniki 1909. kmalu k vojakom?

Odgovor: Najbrže letošnjo pomlad.

Vprašanje št. 41: Septembra se je zgodila nesreča. Vdova je zgubila moža in otroka, oslico, žrebe, 10 kvintalov sena in tako dalje. Za odškodnino smo pravočasno napravili prošnjo, potrkali kasneje v Trstu na Cassa Infortuni (via Coroneo), kjer so rekli, naj čakamo, dokler ne pride odgovor. Od takrat je prešlo že 60 dni, a rešitve še ni. Kaj naj napravimo?

Odgovor: Ker gre najbrže za poškodbo pri kmečkem delu, morate podrezati pri Cassa Mutua Infortuni agricola S. Marco, Venezia-Mestre. Vprašajte zdravnika, ki je zdravil ponesrečenca, kam je napravil prošnjo. Če se je z Vašo prošnjo bavil tudi zavarovalninski zavod v Trstu (via Coroneo), podrezajte tudi tam. Oglasite se pri našem podurednіštvu v Trstu, via Valdirivo 19-III.

Vprašanje št. 42: Imam dimnik, da ga lahko sam očistim. Ali me lahko kljub temu prisili dimnikar k plačilu?

Odgovor: Preglejte na občinskem uradu pravilnik o čiščenju dimnikov.

Vprašanje št. 43: Imel sem 5 sinov: dva sta služila pod Avstrijo, dva pod Italijo, zadnji

Javljamo, da se v ponedeljek 27. t. m. prične veliki in tradicionalni

beli teden.

Ob tej priliki bodo cene tako nizke kot še nikoli.

Okoristite se z izredno priliko!

OHLER

Corso V. E. III št. 16 TRST Corso V. E. III št. 16

bo sedaj klican. Ali ima pravico do skrajšane vojaške službe?

Odgovor: Ne!

Vprašanje št. 44: Premeščen sem bil kot železničar že pred štirimi leti v notranjost države. Kdaj bom imel pravico, da se vrnem v domačijo?

Odgovor: Pravice do premeščenja nimate; pač pa lahko vložite na ministrstvo (Ministero delle Comunicazioni) potom železniškega ravnateljstva prošnjo, naj Vas iz utemeljenih razlogov premeste.

Vprašanje št. 45: Sem iz Gorice, letnik 1912. Šel bi rad kot prostovoljec k mornarici, in sicer v šole za mehanike. Kam naj se obrnem?

Odgovor: Najbolje je, da zaprosite osebno za pojasnila pri Distretto militare v Gorici, na vogalu ulice S. Chiara.

Vprašanje št. 46: Ali je veljavna oporoka, če jo oporočnik brez prič lastnoročno napiše in podpiše?

Odgovor: Je veljavna, a oporočnik jo mora tudi datirati, to je napisati dan, mesec in leto. Taka oporoka najmanj stane.

Vprašanje št. 47: Dne 8. t. m. smo se pomnožili v družini. Pravijo, da dobi vsak novorojenček, ki je bil rojen na dan poroke Nj. V. kraljeviča, nagrado. Ali je na tem kaj resnice?

Odgovor: Ne!

Vprašanje št. 48: Ali imam pravico zahtevati oprostitev od davka, ker je novorojeni že deseti in med živečimi osmi otrok v družini, in ker se samo ena hčerka sama preživlja?

Odgovor: Nekaterih davkov so prosti samo starši, ki imajo 10 nepreskrbljenih otrok, to je mladoletnih ali za delo nesposobnih polnoletnih. Isto pravico imajo starši, ki so imeli 12 ali več otrok, od katerih mora biti še najmanj šest nepreskrbljenih.

Vprašanje št. 49: Imam sina pod orožjem, doma še drugega 5-letnega in 6 hčera. Na županstvu so rekli, da je prošnja za skrajšano vojaško službo ugodno rešena, sin pa pravi, da poveljstvo polka o tem ničesar ne ve. Kaj naj napravim?

Odgovor: Vaš sin ima pravico do skrajšane vojaške službe. Če ni napravil predvojaških vaj, bo služil 12, drugače 9 mesecev. Iz previdnosti napravite še eno prošnjo na poveljstvo polka.

Vprašanje št. 50: Radi prošnje za invalidnino sem se l. 1924. zglasil na županstvu. Tajnik, ki mi je bil osebno sovražen, je rekel, da se ne da napraviti. Ali lahko še vedno naredim prošnjo?

Odgovor: Ni več časa, rok je že davno zapadel.

Vprašanje št. 51: Sem uboga služkinja. Že tri leta in pol služim, pa me hoče gospodinja v najhujši zimi in v najslabšem času poslati proč. Ali imam pravico na odškodnino?

Odgovor: Po 14-dnevni odpovedi Vas gospodinja lahko odpusti. Do odškodnine žal nimate pravice.

Vprašanje št. 52: Poslala bi rada bratu v Ameriko pooblastilo za neko tožbo. Kako bi ga napravila in koliko stane?

Odgovor: Pooblastilo morate napraviti pri notarju, v Ameriko ga pa pošljite priporočeno po pošti. Stalo bo 30 do 50 lir.

Vprašanje št. 53: Ali so oporoke, spisane pred 30. junijem 1929. od tretje osebe in s pričami še veljavne? Ali jih je treba res dati pristojnemu oblastvu v vidimacijo?

Odgovor: Oporoke, napravljene pred 1. julijem 1929. so na vsak način veljavne, če so bile zložene pred sodnijo ali pred notarjem. To so javne oporoke. Zasebne oporoke, ki so bile napravljene pred 1. julijem 1929., izgubijo po 30. juniju 1931. vsako veljavo, če jih ni stranka sama napisala, podpisala in datirala (zapisala dan, mesec, leto).

Vprašanje št. 54: Županstvo mi je zapečatilo mlin, ker nisem plačal pristojbine. Ali smem mleti za svojo rabo? Kam naj napravim prošnjo?

Odgovor: Potom županstva napravite prošnjo za mlinarsko licenco na prefekturo. Brez dovoljenja tudi za lastno rabo ne smete mleti.

Vprašanje št. 55: Zgubil sem pravdo in sodnik je priznal mojemu odvetniku 600 lir za stroške. Sedaj pa zahteva odvetnik še 500 lir. Ali naj mu jih dam?

Odgovor: Odvetnik se mora zadovoljiti z zneskom, ki mu ga je priznal sodnik.

„ANTIPARASSIT" najboljše sredstvo za škropljenje sadnega drevja v zimskem času po Lir 3·20 kg dobite pri
VINOAGRARIJI V GORICI
Piazza della Vittoria št. 4.
Lastnik J. UŠAJ.

TOVARNA POHIŠTVA
S. HERSKOVITS,
Gorica, (S. Rocco) Via Lunga
prodaja tudi zasebnikom pohištvo za navadne in razkošne sobe po tovarniških cenah.

Tvrdka Teod. Hribar - Gorica
CORSO G. VERDI št. 32
priporoča svojim starim odjemalcem domače in inozemsko blago vseh vrst, posebno veliko izbero črnega sukna za čast. duhovščino in platno znanih tovarn Regenhart & Raymann za cerkvene prte.
Perilo za neveste od najnavadnejših do najfinejših vrst le vse potrebno za njihovo popolno opremo.
BLAGO SOLIDNO. CENE ZMERNE.

KMETOVALCI!
Radi višjih cen masla je sedaj čas zelo ugoden, da si nabavite posnemalnik
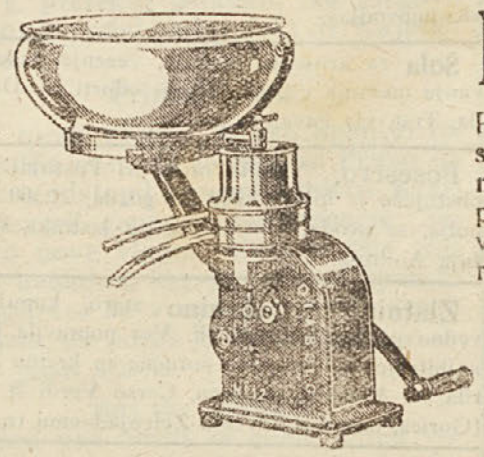
DIABOLO.
Posnemalnike Diabolo izdeluje A. B. Pumpseparator v Stockholmu na Švedskem, ki je največja tovarna na svetu za izdelovanje posnemalnikov. Ti so radi svojega prvovrstnega materijala, sestave, trajanja in lahke rabe od kmetov priznani za NAJBOLJŠE.
Večletno jamstvo tovarne.
Plačljiv je tudi v manjših obrokih.
Iščemo krajevne zastopnike.
Zahtevajte brezplačne cenike!
Agenzia Generale per scrematrici Diabolo, Bolzano.
Za vsa pojasnila pišite na naslov:
Vittorio Jonson — GORICA, Via Contavalle 4-II.

Valuta — tuji denar.

Dne 22. jan. si dal ali dobil za

1 dolar	19.08 lir
1 angl. funt	92.98 lir
100 dinarjev	33.72 lir
100 šilingov (avst.)	269.— lir
100 čeških kron	56.55 lir
100 nemških mark	456.75 lir
100 švic. frankov	369.25 lir
100 franc. frankov	75.05 lir
100 belga	266.25 lir

Beneške obveznice 72.30; obveznice »Consolidato« 79.20 lir.

Loterijske številke

dne 18. januarja:

Bari	51	82	88	5	90
Florenca	62	36	19	63	64
Milan	36	20	83	27	29
Neapelj	7	53	20	65	16
Palermo	6	43	88	32	25
Rim	23	88	70	16	29
Turin	31	61	72	34	6
Benetke	58	83	12	37	71

Semnji v prihodnjem tednu.

Nedelja 26. jan.: Drežnica, Medulin.
Ponedeljek 27. jan.: Divača.
Torek 28. jan.: Buje.
Četrtek 30. jan.: Gorica, Višnjan.
Sobota 1. febr.: Postojna, Šturje.

ZDRAVNIK

dr. L. SIMONITI,

bivši asistent za notranje bolezni, sprejema vsak dan v Gorici,
Piazza Vittoria 22. (na Travniku)
(v Morpurgovi hiši)
od 9. - 12. in 3. - 4.
Ob sredah po četrti uri na lastnem domu v Biljani v Brdih

Vse pogrebne predmete:

vsakovrstne rakve, vence, sveče itd. dobite vedno 20% ceneje kot drugod pri

JOSIPU SAKSIDI,

Dornberg štev. 3,
skladišče štev. 4.

TOLMIN

Zdravnik - kirug - zobni zdravnik

dr. P. Ugo Netzbandt,

izvežban na klinikah na Dunaju in v Monakovem (na Bavarskem)

sprejema

v **Tolminu** vsako soboto in nedeljo (pri drju Bussiju),
v **Gorici** druge dneve v tednu (via Dante 10).

Odgovorni urednik: dr. Engelbert Besednjak.
Tiskala Katoliška tiskarna v Gorici,
Riva Piazzutta štev. 18.

Mali oglasi.

Vsaka beseda stane 50 stot., debelo tiskana 1 liro, najmanj 5 lir. — Na vprašanja brez znamke ne odgovarjamo. Če je navedeno posebno geslo, pošljite ponudbe ali odgovore v zaprtem ovitku, na katerem je navedeno geslo

Edini pooblaščenec za nabiranje oglasov za naš list v tržaški občini, starih pokrajinah Italije in v Jugoslaviji je: Pubblicità G. Cehovin, Trst, viale XX Settembre 65, tel. 83—34.

HOTEL z restavracijo in garažo, z vsem potrebnim inventarjem, na zelo prometnem trgu v Tolminu, se odda v najem. Dopise naslovite na upravništvo lista.

Trte, cepljene in bilfe. Po nizkih cenah dobite pri Ivanu Forčiču, Presserie, p. Comeno.

Smilajod, čistilo za kri. — Steklenica po 10 lir. Dobi se samo v lekarni Castellano, lastnik F. Bolaffio, via Belli, vogal via Istria 7.

Pozor kmetovalci! Slamoreznice, reporeznice, pluge, brane in druge kmetijske stroje RAZPRODAJA pod tovarniško ceno tvrdka FRANC SAUNIG, Gorica, via Carducci 25. Tam dobite tudi najboljše originalne nemške šivalne stroje in dvokolesa. — Ne zamudite prilike!

Pohištvo nudi širom naše dežele znana industrija pohištva Štefan Gomišček, Solkan 280. **Tu je velika izbera oprave iz trdega lesa po najnižjih cenah. Ne zamudite prilike!**

Sadjarji! Mesec januar in februar sta najprimernejša za škropljenje sadnega drevja z *»Antiparassitom«*. Dobi se pri meni. — Just Ušaj.

Prodam tovorni voz, ki tehta okrog 7 q, po zmerni ceni. Naslov pri upravi.

Škropilnice najnovejšega sistema izdelujem ali predelujem. Kupujem tudi vsakovrstno staro kotlovino. Alojzij Leban, Gorica, via Morelli 15.

Posestvo se proda na prostovoljni javni dražbi 2. febr. tek. l., p. d. Božetovo, hišna št. 7. Obstoji iz hiše, njiv, travnikov, gozdov in gmajne, t. j. jusa na gmanjski delež. Proda se skupno ali posamezno po parcelah. Kdor želi kaj kupiti, naj se obrne za pojasnila na Antona Smrdelja, Trnje 48., p. Št. Peter na Krasu.

Trte cepljene dobite po nizki ceni pri Alojziju Lavrenčiču, Vrhpolje 30, p. Vipava.

Knjigovodja, Goričan, ravnokar vpokojen, zmožen slovenščine, italijanščine in nemščine, z najboljšimi priporočili, sprejme primerno službo kjerkoli. Ponudbe na upravo pod »Knjigovodja«.

Šola za krojenje, šivanje, vezenje, izdelovanje umetnih cvetlic. Tečaji odprti. — Donda, Trst, via Lavatoio 5.

Posestvo, Veliki Potok pri Postojni 25. obstoječe iz hiše, 14.000 m² gozda, 21.500 m² polja, se proda. Obrnite se na lastnika Križaja Andreja.

Zlatnino in srebrnino staro, kupujem vedno po najvišjih cenah. Vsa popravila kar najhitreje. — Birmska, poročna in krstna darila. — *Moderna zlatarna*, Corso Verdi št. 13 (Gorica, nasproti novemu Zelenjadnemu trgu).

Jajca za valenje (bele pasme »Leghorn«) se dobe pri Perutninskem zavodu v Hraščah pri Postojni. Kos po 2 liri. — Kokoši znesejo po 280 do 300 jajc letno.

Ovčjo volno prodam po ugodni ceni. — Dolinar, Juršiče pri Knežaku

Krasno posestvo v Jugoslaviji proda Jože Golouh, Zgor. Rečica pri Laškem, Slovenija, za 45.000 lir. Velika, lepa, z opeko krita, zidana hiša, 3 krasne kleti, hram in svinjak posebej, oba z opeko krita, velik hlev za 20 glav živine, vodovod, potrebno orodje in okrog 50 oralov rodovitne zemlje tik ob dolini in v bližini velikega premogovnika.

Gramofone, gramofonske plošče (tudi slovenske), fotografske potrebščine na drobno in debelo dobite v knjigarni *Wokulat*, Gorica, Corso Vitt. Eman. III. štev. 7.

Bel kožuhovinast otroški ovratnik se je izgubil v Ajdovščini. Kdor ga prinese v Repičevo trgovino v Ajdovščini, dobi nagrado.

Čevljarsko orodje se proda, ker je lastnik umrl. — Emilija Štembergerjeva, Kobdilj, p. Štanjel.

Lekarna Cibei v Trstu, Piazza S. Francesco, (blizu nove sodnijske palače), izdeluje »Menthosalyl«, izkušeno sredstvo proti revmatizmu, bolečinam v križu in plečah. Velika tuba 8 lir.

Rihenberška gospodarska zadruga naznanja, da je otvorila v Ajdovščini zalogo lastnega vinskega pridelka.

Imam tri do štiri stote brinjevega zrnja na prodaj. — Cerkvenik Leopold, Zgor. Vreme.

Psica, podobna tisti, ki se je zgubila na dornberškem lovu, se nahaja pri Antonu Perhavcu, Zgor. Vreme.

NASLOV »NOVEGA LISTA« JE: »Novi list«, Gorizia, via Mameli 5. Ni treba dodajati ničesar drugega.

Zlatarna - urarna.

G. STEINDLER - TRST
via G. Gallina 2. — — — — Telef. št. 74-11
bera [illegible] v za
poroke, krste in godove.
Popravlja ter izboljšuje zlatnino in srebrnino.

Dr. Emil Gresic,
sin,
zdravnik in porodničar,
bivši asistent kr. bolnišnice za porodništvo in ženske bolezni v Turinu,

dr. Gresic Emil - oče,
zdravnik,

sprejemata **v Gorici,**
Piazza Vittoria štev. 5 (na Travniku),
na isti strani, kot je cerkev.